TROFAST ER HAN

som kaldte.

Udgives af Missionsfonden
af 4. maj 1964
for Tanzania-missionen.

SV. O. CHRISTENSEN - 314816

Forord v/ Axel Jensen.

Det er mig en glæde at efterkomme en opfordring til at skrive et forord til denne bog.

Herren kaldte vore venner Anne-Lise og Peter Madsen til missionsmarken i Tanzania, og det er forunderligt at se hvorledes Han banede vejen for dem. – De var ret uerfarne, og det havde været naturligt, om de først havde gjort længere indsats i hjemlandet. Men »Kongens ærinde har hast«, og Gud sendte dem ud netop i rette tid, da min hustru og jeg måtte en tur til Danmark.

Peter og Anne-Lise havde virkeligt ofret sig helt og stillet sig til mesterens rådighed. – Derfor har Gud også stadfæstet, at det var Ham, som sendte dem, og derfor kan de nu, efter ca. fire år på høstmarken, skrive: »Trofast er Han som kaldte«. Deres mål har været og er at ophøje Jesus, så alle må se ham.

Efterhånden som de fik sproget lært og kom til at kende afrikanerne, voksede de med opgaverne. Ved deres villighed til at tjene vandt de indgang i hjerterne. – Min hustru Klara og jeg arbejdede sammen med dem i ca. to år, og vi havde en skøn tid, hvor vi sammen så mange sjæle komme til Jesus og så menigheden vokse. Peter Madsen var altid villig til at tage den tungeste del af arbejdet (Fil. 2,22).

Da vi senere rejste til Singida for at afløse Ulla og Alfred Jensen, havde Madsens igen hele arbejdsbyrden i Itigi, indtil Herren atter sendte hjælp i rette tid, nemlig vennerne Sandvolds, som nu gør en trofast gerning i Itigi.

Jesus sagde: »Høsten er stor, men arbejderne er få, bed derfor høstens herre om at sende arbejdere ud til sin høst«. – Vi har erfaret, at det nytter at bede høstens herre om arbejdere. Ikke alene hvide, men også afrikanere.

Det ses også af denne bog, at arbejderne kan komme ud for store prøvelser og vanskeligheder på feltet, men samtidig er den et vidnesbyrd om Guds store trofasthed.

Derfor vil jeg gerne opmuntre enhver, som bærer på et guddommeligt kald, til at gå frem med stor frimodighed, i bevidstheden om, at Jesus selv går med, som han har lovet. – Husk, at markerne er hvide til høsten, og at høstens tid er kort. Endnu lyder Herrens stemme: »Hvem skal jeg sende, hvem vil gå bud for os?« (Es. 6,8).

»Herre tal, Herre tal. Lad en glød fra altret røre mig.
Herre tal, Herre tal. Glad jeg svarer: Her er jeg, send mig.«

Missionærerne Anne-Lise og Peter Madsen med sønnerne Svend og Torben, da familien i juni 1963 rejste til den danske pinsevækkelses missionsfelt Itigi i Tanzania.

Tidl. Kina-missionær Erna og Robert Conrad påbegyndte missionsarbejdet i Itigi i 1952. – Robert Conrad døde af hjertesygdom i okt. 1955. Erna C. fortsatte i arbejdet.

Tidl. Kina-missionær Axel Jensen rejste i slutningen af 1955 til Itigi for at forestå arbejdet. A. J., der var enkemand, giftede sig i 1960 med den norske missionær Klara Pederstad.

Anne-Lise fortæller:

»Bwana, jeg forstår ikke, hvorfor der er både sorte og hvide tangenter på dit orgel, hvordan kan det være?«

Sådan spurgte en afrikaner engang en missionær, da denne sad og spillede på sit lille rejseorgel på en missionsstation i Afrika.

»Jo, ser du,« sagde missionæren, »de sorte og de hvide tangenter er lige nødvendige, hvis du skal spille et musikstykke, og det skal lyde rigtigt og harmonisk.«

»Åh!« udbrød afrikaneren, »så forstår jeg også bedre nu, hvorfor vi mennesker er så forskellige, og hvorfor I er kommet herud for at fortælle os om Jesus, for når Gud engang skal høre vor lovsang derhjemme i himlen, er det nødvendigt, at der både er sorte og hvide, ja, alle slags mennesker med i lovsangskoret, for at det kan lyde harmonisk og glæde vor himmelske Faders hjerte.«

Denne lille beretning fortæller på en enkel måde, at *alle* må høre evangeliet ,og at Jesus kom for at frelse hver den, som tror! (Johs. 3,16). »Thi således elskede Gud verden, at Han gav sin søn den enbårne, for at *hver* den, som tror på Ham, ikke skal fortabes, men have et evigt liv!«

Derfor kalder Høstens Herre endnu i dag arbejdere til sin høst. Det er vigtigt, at du, som går med Guds kald i dit hjerte, følger dette kald i tro og tillid til Ham, som kaldte dig, thi »trofast er Han, som kaldte, Han vil også gøre det.« (1. Thess. 5,24).

Dette har vi oplevet!

Jeg er vokset op i et hjem, hvor Guds ord gik frem for alt andet, og hvor man gik med alt i bøn til Gud og så herlige resultater af en enfoldig tro på Jesus. Jeg gik i søndagsskole og havde tidligt en inderlig længsel efter at kende Jesus og tjene Ham. Da jeg var ca. 12 år, fik jeg en bibel af søndagsskolelærerinden, og jeg begyndte at læse i den, men jeg forstod ikke altid rigtig det, jeg læste.

Men en aften gik jeg ind på mit værelse og bad inderligt til Gud om, at Han ville give mig et ord fra Bibelen, som var specielt til mig. Da jeg så slog op i Bibelen, begyndte jeg at græde og følte, at Guds Ånd gennemrystede mig. Der kom tre skriftsteder til mig, som jeg slog op og læste. Inden jeg slog dem op, vidste jeg ikke, hvad der stod de pågældende steder, men fra jeg havde læst de ord, var der sket en ubeskrivelig forandring med mig. Jeg vidste, at Gud selv havde talt til mig. De tre skriftsteder var følgende:

»Jeg, Herren, har kaldet dig i retfærd og grebet dig fast om hånd; jeg vogter dig, og jeg gør dig til folkepagt, til hedningelys for at åbne de blinde øjne og føre de fangne fra fængslet, fra fangehullet mørkets gæster.) (Esajas 42, vers 6–7).

»Men rejs dig og stå på dine ben, thi netop derfor har jeg vist mig for dig, for at udkåre dig til tjener og vidne, både om hvordan du nu har set mig, og om hvordan jeg siden vil vise mig for dig. Jeg vil udfri dig fra dit eget folk og fra hedningerne. Til dem udsender jeg dig, for at åbne deres øjne, så de må omvende sig fra mørke til lys, fra Satans magt til Gud, for at de kan få syndernes forladelse og arvelod sammen med dem, som er helligede ved troen på mig! (Ap. G. 26,16–18).

Efter disse to første ord tænkte jeg: »Er det virkeligt nødvendigt, at alle skal høre?« – Da læste jeg det tredie skriftsted:

»Så skal I da vide, at denne Guds frelse er blevet sendt til hedningerne, de skal også høre om den.« (Ap. G. 28,28).

Disse tre skriftsteder har siden stået med ildskrift i mit hjerte. Jeg vidste hele tiden derefter, at Gud havde afstukket en vej for mig, hvor jeg skulle bringe evangeliets lys til hedningerne, og hvis jeg gik uden om den vej, var det imod Guds vilje.

De fire efterfølgende år gik jeg i skole og boede hjemme hos Mor og Far og fulgte levende med i det åndelige arbejde i min hjemby. Men efter overstået skolegang længtes jeg efter at komme ud at tjene penge og »stå på egne ben«. Det fik jeg også lov til, og med dette begyndte et nyt kapitel i mit liv.

Jeg fik nye kammerater og med dem nye interesser. Jeg forsøgte, om det ikke kunne lade sig gøre at stå med det ene ben i verdens fornøjelser og det andet blandt de kristne. Men det gik ikke. Min glæde forsvandt, og det varede ikke længe, før jeg mærkede, hvilken tomhed verden giver. Hver gang jeg var ved at gøre noget galt, lød en stemme i mit indre: »Du må ikke glemme, at Jeg har kaldet dig!« – Jeg forsøgte at glemme, men Gud glemmer ikke.

Da jeg var sytten år, traf jeg en dag Peter, som nu er min mand. Han havde for flere år siden også fået et kald fra Gud til tjeneste. Vi havde kendt hinanden, siden jeg var fjorten år. Jeg husker så godt, da vi traf hinanden efter de tre års forløb. Vi havde begge været ivrigt med på himmelvejen, men var også begge gået ud i verden for at prøve lykken. Nu sad vi her overfor hinanden og erkendte, at vi inderst inde var ulykkelige, men at Djævelen havde bundet os

så hårdt i synden, at det var håbløst at komme fri. Vi vidste, at vi begge havde fået et personligt kald fra Gud til at gå ud med evangeliet, men vi blev enige om ,at vi havde forspildt vor chance, og at Gud ikke kunne bruge noget så ringe.

Men, PRISET VÆRE JESUS, Hans kærlighed er grænseløs, og Han blev ved med at drage på vore hjerter, og da vi til sidst bøjede vore knæ og bad Ham om tilgivelse og angrede af hjertet, da gav Han os vor frelsesvished tilbage. Vore hjerter var fulde af lovsang og glæde. Vi så, at Gud ikke arbejder efter menneskelige principper, men efter kærlighedens principper. Tak og Lov! – Han tilgav os vore overtrædelser og satte vore sjæle i frihed.

Efter endnu tre års forløb blev vi gift. Men vi talte aldrig sammen om, at vi havde et kald. Vi længtes efter at få et pænt hjem og leve trygt og godt, have en fast indtægt, eventuelt med tiden få et hus o. s. v. Vi fandt herlige troende venner og havde velsignede møder, og efter nogle års forløb blev vi på forunderlig måde ledet ind i en lille menighed, Eben-Ezer, hvor vi begge med det samme følte, at vi havde vort åndelige hjem.

Når Gud bankede på vore hjerter og mindede os om hedningerne, undskyldte vi os med, at der er mange hedninger i Danmark, og at vi efter bedste evne ville være med at redde disse kære sjæle, som levede i mørke i vort eget land. Vi elskede vort arbejde i menigheden og det vidunderlige samfund med de hellige.

Da vi havde været gift i syv år, købte vi et dejligt hus, for ligesom at understrege, at vi skulle bo i Danmark. – Men da begyndte Gud for alvor at røre ved vore hjerter. Selv om vi havde alt, hvad vi havde ønsket os, hus, hjem, fast arbejde, to dejlige drenge o. s. v., så begyndte en nagende uro at plage os nat og dag. Og vi oplevede et år, hvor Gud kaldte på os hver eneste dag. Vi blev begge mere og mere sikre på, at Gud ville have os til Afrika. Selv gennem små dagligdags ting talte Gud til os. Til sidst kunne vi ikke stå imod Guds kald længere, og en aften bøjede vi vore knæ og sagde: »Kære Herre, hvis du virkelig mener, du kan bruge noget så ringe arbejdsmateriale, så overgiver vi nu vore liv i dine hænder. Hvis vi skal til Afrika, bliver det på dit ansvar, du må sørge for vor åndelige og materielle udrustning. Her er vi, Herre, nu må du åbne dørene og føre os efter din vilje!«

Denne bøn og dette afgørende skridt vendte op og ned på alt for os. Men at Gud havde overtaget roret, så vi klarest af to ting. Før havde vi levet i uro og uden nogen tryg følelse af at være i Guds

vilje. Nu mærkede vi en forunderlig hvile i vor hjerter og en mærkelig vished om, at vi nu ville komme til Afrika, og det temmelig hurtigt.

Det andet, vi mærkede, var en guddommelig kærlighed, som strømmede ind i vore hjerter til afrikanerne. Før havde vi nærmest følt ubehag ved tanken om at rejse til Afrika, nu kunne vi næsten ikke vente med at komme af sted.

Og nu begyndte en meget spændende tid. Hvordan mon Gud ville klare alle vore problemer???

Vi gik til en af menighedens ældste og fortalte, hvordan vi havde det, og han anbefalede os at lægge sagen frem for menigheden og høre deres mening. Og han sagde bl. a. nogle ord, som vi senere har måttet sande mange gange. Han sagde: »Der kommer nok en vanskelig tid for jer fremover, og I kan næsten være sikre på, at mennesker, I regner med, vil svigte jer, men om det er Guds vilje, I skal rejse, så vil Han sende jer hjælp fra helt uventet hold.«

Det har stemt indtil i dag, vi kan kun regne med Herren, når det kniber. Han er trofast, og Han bruger ofte helt uventede hjælpekilder.

Peter stod op på det næste menighedsmøde og fortalte, at vi havde kald til Afrika. Da han havde sat sig ned, rystede vi begge og tænkte: »De forstår os nok ikke!« – Men vi mødte en sådan kærlighed og forståelse, at vi måtte prise Herren. En af vore venner sagde bl. a.: »Peter, der er folk nok til at arbejde med træ (Peter er maskinsnedker), men der er alt for få, der vil tage til Afrika med Guds ord. Skynd jer at rejse!«

Dette var det første skub frem. Det næste kom søndagen efter, da vi fik besøg i menigheden af vore venner, Ulla og Alfred Jensen. Det var første gang, vi så og hørte dem, og vi var så grebet af at høre dem fortælle om arbejdet i Tanzania, at vi græd under hele mødet.

Da vi kom hjem, talte vi om, hvor dejligt det ville være, om vi kunne tale med de to om vort kald. Vi bad Gud lede os sammen med dem, hvis det var efter Hans vilje. Næppe havde vi rejst os fra bønnen, før telefonen ringede, og en ven spurgte os, om vi ikke havde lyst til at være sammen med Ulla og Alfred og tale alene med dem, så skulle vi komme med det samme. Vi var ikke længe om at komme af sted, og vi fik en lang samtale med dem, og fortalte dem om, hvordan vi følte for Afrika. De sagde med det samme, at om Gud åbnede dørene for os, var vi velkomne til at komme ud at hjælpe

Axel Jensens søn og svigerdatter, Ulla og Alfred Jensen, fulgte med ud til arbejdet i Tanzania. – Sønnen Erik fødtes derude i oktober 1956.

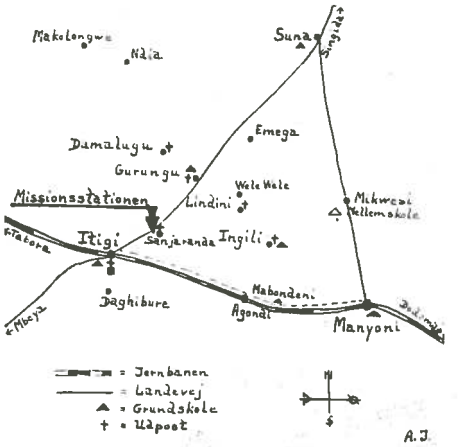

Alfred J. tegnede denne skitse af feltet i Itigi, som det var da familien Madsen blev modtaget.

Da missionærer og indfødte modtog familien Annelise og Peter Madsen.

Fire gode venner i Itigi. Fra venstre: Svend, Nathanael, Erik og Torben .

dem i Itigi. Det var en vældig hjælp for os, at vi nu havde et bestemt mål, og at der var venner, der ville hjælpe os, når vi kom ud i det fremmede.

Vi solgte nu det meste af, hvad vi havde, men når alt blev gjort op, var der ikke meget tilovers, men vi fik lov at bo husfrit i pedelværelserne i menigheden, indtil alt var klart til afrejsen. Vi havde lige penge nok til hver et månedskort til toget. Vi skulle nu rejse rundt til menighederne i Danmark en tid for at fortælle om vort kald. For at komme til Afrika krævedes der et fast månedligt underhold, som skulle være sikret inden udrejsen, og vi regnede med, at der sikkert var venner ud over landet, som ville melde sig som støtter.

Vi købte nu et månedskort og rejste rundt i landet, hvor vi havde mange forunderlige oplevelser og lærte mange trossøskende at kende i menighederne. Overalt blev vi mødt med en usigelig kærlighed som styrkede os meget, og vi mærkede Guds ledelse hver eneste dag. Da vi var færdige med rundrejsen, havde vi fået penge nok til alt udstyr til rejsen og til billetter til os alle fire. Pris ske Gud! – Men endnu kneb det med det faste underhold. Vor udsendermenighed Eben-Ezer havde lovet os ca. en fjerdedel af underholdet, men resten – hvor skulle det komme fra? – Ingen turde rigtig binde sig til noget fast bidrag.

Men Gud havde givet os vished for, at vi skulle rejse senest den 1. juli, og der var kun få måneder til, så vi spejdede efter »støtter«, men det var i flere uger, som om Gud havde glemt os. Peter var sikker i sin sag, han vidste, at Gud ikke ville svigte, men jeg begyndte at tvivle på, om vi nu også var på ret vej.

Til sidst var det hele så sort for mig, at jeg en aften, da jeg var alene hjemme, grædende bad Gud om at give os bare et lille »Lys«. Jeg tog et ord fra Bibelen og læste: »Om aftenen gæster os gråd, om morgenen frydesang.« (Salme 30, vers 6 b).

Det var jo et herligt løfte, og med det lagde vi os til hvile den aften. – Vi blev vækket om morgenen ved, at telefonen ringede. Det var en dame, som gerne ville have os til at komme på besøg samme eftermiddag. Jeg svarede, at vi desværre havde så meget at gøre, at det var umuligt. Da jeg havde lagt røret på, sagde Peter: »Du, måske har den dame noget med det løfte at gøre, vi fik i aftes om, at om morgenen skulle der blive frydesang.« Jeg skyndte mig at ringe søsteren op igen og sagde, at vi alligevel ville komme om eftermiddagen.

Med det samme, vi havde sat os ned i hendes stue, spurgte hun os, hvad det var, der var til hinder for, at vi kunne rejse til Afrika med det samme. Da vi fortalte hende om forholdene, meldte hun og en lille flok venner sig omgående som støtter. Priset være Jesus! Inden der var gået en uge, manglede der kun et ganske lille beløb i det faste underhold, og dette beløb blev lovet os den dag, vi havde udsendelsesfest i menigheden. Hvilken underfuld Far vi har. Han har selv omsorg for sit værk.

Inden underholdet var klart, havde vi bestilt billetter med båden fra Italien den 4. juli. Men vi fik at vide på rejsebureauet, at det var helt håbløst at få billetter med så kort varsel. Alt var forlængst udsolgt. Det kunne vi ikke rigtig forstå, da vi havde fået en sådan vished for, at vi skulle rejse den vej den 4. juli, men det måtte Gud jo bestemme.

Pludselig en dag ringede de fra bureauet, at der ganske uventet var blevet en kahyt ledig med fire pladser, så vi kunne få denne. Vi holdt at lille privat jubelmøde, hvor vi takkede og priste Jesus, fordi Han tog alle vore bekymringer og gik foran og banede vejen.

Nu var der blot tilbage, at vi ingen indrejsetilladelse havde til Afrika. Eftersom tiden gik, blev jeg mere og mere urolig. Vi var begyndt at tage afsked med familie og venner rundt i landet. Fjorten dage før den fastsatte afrejsedato holdt en stor venneflok en afskedsfest for os, og jeg var så nervøs under hele festen for, at nogen skulle spørge, om alt var i orden til udrejsen, men der var ingen, der spurgte. Men der var en, der sagde, at han havde hørt, at det for de fleste tog over et halvt år at få indrejsetilladelse, så det var da forunderligt, at Gud havde banet vor vej så hurtigt, mente han. Vi sendte et lille suk op for nådens trone men sagde ingenting. Nogen ville måske mene, at vi skulle have ventet og virket hjemme en tid, men vi ved nu, at det var Gud, som igennem all disse ting ville lære os at TRO, også når det så umuligt ud.

Otte dage før vort afskedsmøde med Eben-Ezer kunne jeg næsten ikke holde det ud mere. Peter hvilede trygt på Herrens løfter, men jeg var ved at sprænges af utålmodighed. Tænk, hvis indrejsetilladelsen ikke kom? – Hvilken fiasko! – Dagen før udsendelsefesten sagde jeg højt til Gud:

»Jeg vil minde dig om, kære Far, at det er i morgen, vi skal sige Farvel til menigheden, har du glemt os?«

Næste morgen kom indrejsetilladelsen med posten. Gud har sørget for, at det passede nøjagtig med tiden, – og vi var glade, da vi gik til festen om aftenen. Der faldt en sådan hvile over os. Nu havde Gud ordnet det hele, vi havde blot været tilskuere.

»UDREJSE«

Efter at alt var gået i orden med billetter og indrejsetilladelse, var vi usigelig lettede. Vi begyndte nu at pakke det sidste. 5 almindelige kasser og en kæmpekasse med de fleste af vore møbler i, var sendt i forvejen med en fragtbåd.

Det var en stor dag, da vi hankede op i vore 6–7 kufferter og tasker og tog ind til hovedbanegården for at tage med toget over Gedser–Grossenbrode. Vi stod oppe ved uret på hovedbanegården og talte med 5–6 kære venner, som var kommet for at tage afsked med os, og da tiden nærmede sig til togets afgang, gik vi ned på perronen. Der blev vi ganske overvældede ved at se en stor flok af venner og trossøskende stå og vente på os. Dette underfulde fællesskab med de troende! – Hvor vi mærkede en inderlig kærlighed fra hver enkelt, og mange gode ønsker fik vi med på rejsen. Da toget satte igang, sang vennerne: »Gud med eder til vi ses igen!« – Det var lidt vemodigt, ingen vidste, hvad der skulle ske i fremtiden. Mon vi skulle ses igen?

Vi var så spændte, da toget satte i gang. Vi havde jo aldrig før været ret langt væk fra det lille og trygge Danmark, så nu begyndte rejsen ud i det uvisse.

Det var en ualmindelig vellykket 2-dages rejse ned gennem Tyskland og det vidunderlige Schweiz, og til sidst ankom vi i god behold til Venedig i Italien. Hvor vi dog nød at se denne smukke og særprægede by. Efter 2 dages ophold der gik vi ombord på båden, som skulle føre os til Dar-es-Salaam, hovedstaden i Tanzania.

Vi nød sejlturen de første 6–7 dage, indtil vi i nærheden af Ækvator sejlede ind i en frygtelig storm. Det var uhyggeligt, men vi hvilede dog i, at Jesus var med ombord, som han havde lovet, så vi skulle intet frygte. Vi kom da også igennem stormen uden særlige kvaler. Bagefter var det ulidelig varmt, så vi syntes, det ville blive en stor prøvelse, hvis vi skulle bo i en sådan hede hele vor tid i Afrika. Det viste sig dog siden, at klimaet i Itigi er køligt og godt, og at man vænner sig til varmen forholdsvis hurtigt.

Vi var lidt betænkelige ved situationen, da vi nærmede os Tanzania uden at have hørt fra Ulla og Alfred, om de var forberedt på vort komme. Og vi gruede lidt for at gå i land i Dar-es-Salaam, da vi jo ikke kunne Kiswahili og ikke var særlig dygtige til engelsk. Vi havde prøvet syv gange på at komme til England inden vor udrejse, men alle døre var lukkede, så vi måtte klare os med den smule skoleengelsk, vi kunne huske.

En af de sidse dage på rejsen fik vi brev fra missionærerne Klara og Axel Jensen, Alfred Jensens forældre, at vi var hjerteligt velkomne til Itigi, hvor de jo også arbejdede dengang. Det varmede vore hjerter og var en stor opmuntring.

Da vi nærmede os Dar-es-Salaam, viste det sig, at båden lagde til et godt stykke fra land, og vi skulle sejles ind til land af små både. Medens Peter ordnede med bagagen, gik drengene og jeg ud for at se, hvor langt der var til land. Da jeg så ned langs skibssiden, gav det et sæt i mig, for dernede i en af de små både stod Ulla, Alfred og deres lille dreng og vinkede til os. Jeg styrtede ind til Peter med den gode nyhed. Snart kom vi ned til dem i båden. Hvor var det dejligt at se dem igen! – Det viste sig, at det bånd, vi havde sendt til dem for halvanden måned siden, hvor vi forklarede om vort komme, havde vi glemt at skrive Itigi på, så det havde været rundt på en masse missioner i landet, inden det kom til Itigi. Der var Ulla og Alfred imidlertid ikke. De var i Singida en måned for at undersøge arbejdsmulighederne på feltet der, så da vort bånd endelig nåede dem, var der kun et par dage til vort komme, så de havde haft travlt med at få alt klart til at hente os.

Da vi nåede land, fik vi endnu en stor overraskelse. Også søster Erna Conrad, som begyndte arbejdet i Itigi sammen med sin mand, var kommet ned til havnen sammen med to af sine drenge for at byde os velkomne. Det fyldte os med glæde og tryghed at mærke, vi var iblandt trossøskende.

Vi fik nu at vide, at vi måtte være forberedte på at skulle betale temmelig meget i told af vor bagage. Ting som harmonikaen, guitaren, grammofon og plader, båndoptager o. s. v. var der meget told på, så vi regnede ud, at det nemt kunne blive over tusind kroner. Peter og jeg skottede til hinanden og sendte mange hjertesuk op til Far i himlen. Hele vor kapital beløb sig nemlig kun til ca. 500,– kr., så det kunne ende med at blive en kedelig historie.

Vore kufferter kom ind til tolden, og Alfred, som jo har talegaverne i orden og er meget dygtig til kiswahili, begyndte at sige en hel masse for os uforståeligt til tolderen, som lyttede vældigt. Alfred forklarede ham, at alt, hvad vi havde med, skulle bruges i missionens tjeneste, og missionen er meget velanskrevet overalt herude, så det gjorde åbenbart indtryk på tolderen, for efter en mængde ord slog han ud med hånden og lod os gå med vor bagage – uden at betale een øre i told! – Jo, sandelig, underets Gud lever og holder øje med os små. Priset være Hans underfulde navn!

Vi var til vort første møde i Afrika om søndagen i Dar-es-Salaam. Hvor var det mærkeligt nu at stå ansigt til ansigt med det folk, som lå så meget på vore hjerter. Vi følte os så små og uduelige til den tjeneste, vi nu gik ind til, men disse ord kom ofte til os: »Jeg udvalgte det, som intet var!« – Tænk, hvor forunderligt. Dermed tog Jesus jo hele ansvaret på sig, blot vi ville stille os helt til Hans rådighed.

Efter at have ordnet med vor bagage og andet i hovedstaden, startede vi turen til Itigi i Ulla og Alfreds bil. Der var læs på, da vi fik os og vor bagage placeret i bilen. Det var en lang tur, vi havde foran os, og vi måtte overnatte undervejs på en missionsstation i Morogoro hos nogle kære svenske missionærer.

Det var mærkeligt for os med disse lange strækninger ud ad den støvede røde landevej. Bare køre og køre og ikke se ret meget andet end skov og den sandede humplede vej. Men endelig efter mange timers kørsel nærmede vi os målet og kunne skimte husene i Itigi. Missionsstationen ligger 6–7 km uden for selve Itigi. Da vi kørte ind ad alleen til missionen, fik vi en klump i halsen. Der fremme ved indkørslen var der rejst en æresport med smukke røde og hvide blomster, og for oven på et stort skilt stod der »Karibuni!« Velkommen! Klara og Axel havde haft travlt, da de jo med meget kort varsel havde fået bud om vor ankomst, og de var lige kommet hjem fra rejse, så der havde været fart på for at nå det hele. Vi fik dejlig velkomstmad, og åh, hvor var vi glade, at vi nu havde nået vor rejses mål.

Her skulle vi nu være i ca. 4 år, og her fik vi lov at opleve meget spændende. Både prøvelser og glæder. Og igennem det altsammen så vi, at Gud er trofast, og at Jesus er med alle dage, som han har lovet!

KISWAHILI

Klara og Axel rykkede nu ind i et par små rum for at give plads til os i deres hus. Vi var nu i Itigi i ca. 6 uger og fik et lille indblik i, hvad der sker på en missionsstation.

Missionær Axel Jensen havde været så forudseende at ordne det for os, så vi kunne komme på sprogskole næsten med det samme hos en svensk missionær, søster Svea Nordberg i Itanana. Det har vi ofte siden været meget taknemlige for.

Først rejste vi sammen med Ulla og Alfred til missionskonference i Nkinga, hvor vi fik hilst på alle missionærkammeraterne, svenskere og finner. Hele konferencen var en meget velsignet oplevelse, og vi blev budt hjertelig velkommen til samarbejdet både med hvide og sorte trossøskende. Efter konferencen fortsatte vi så til Itanana for at læse sprog hos fru Nordberg, som er meget dygtig og sprængfyldt med energi og gå-på-mod. Her var vi nu i 7 uger ,og vi fik lov til at opleve mange herlige ting i denne korte tid, foruden at vi fik en masse gloser og grammatik ind i hovedet. Ofte var vort hoved, som det skulle sprænges af alle disse nye, mærkelige ord, og vi troede aldrig, vi skulle komme til at tale kiswahili. Vor lærerinde var jo svensk, og vi var danske, lærebogen, vi læste efter, var på engelsk, og de indfødte rundt om os talte næsten udelukkende kinyamwesi, og vi var jo kommet for at lære kiswahili, så disse fem sprog svirrede rundt i hovedet på os. Svea var dog meget optimistisk, og hun masede på med os hver eneste dag med en utrættelig energi. Da vi rejste derfra, syntes vi ikke, vi kunne huske eet ord af det, vi havde lært, men da vi kom i gang med arbejdet i Itigi, blev vi nødt til at huske det og komme i tanker om noget af alt det, vi havde lært. Det viste sig nemlig, da vi kom hjem, at vor kære broder Axel var blevet syg og måtte rejse til Danmark for at blive opereret få dage efter, at vi var vendt tilbage fra sprogskolen. Alfred og Ulla var jo begyndt på arbejdet i Singida, så vi fik med det samme overdraget ansvaret for arbejdet i Itigi. Men lad os først vende tilbage til sprogskolen, inden jeg fortæller om Itigi.

SAFARI

»Hans gerning kan ej hvile, ej standses kan Hans fjed,
når Han til os vil ile, med hjælp og bistand ned.«

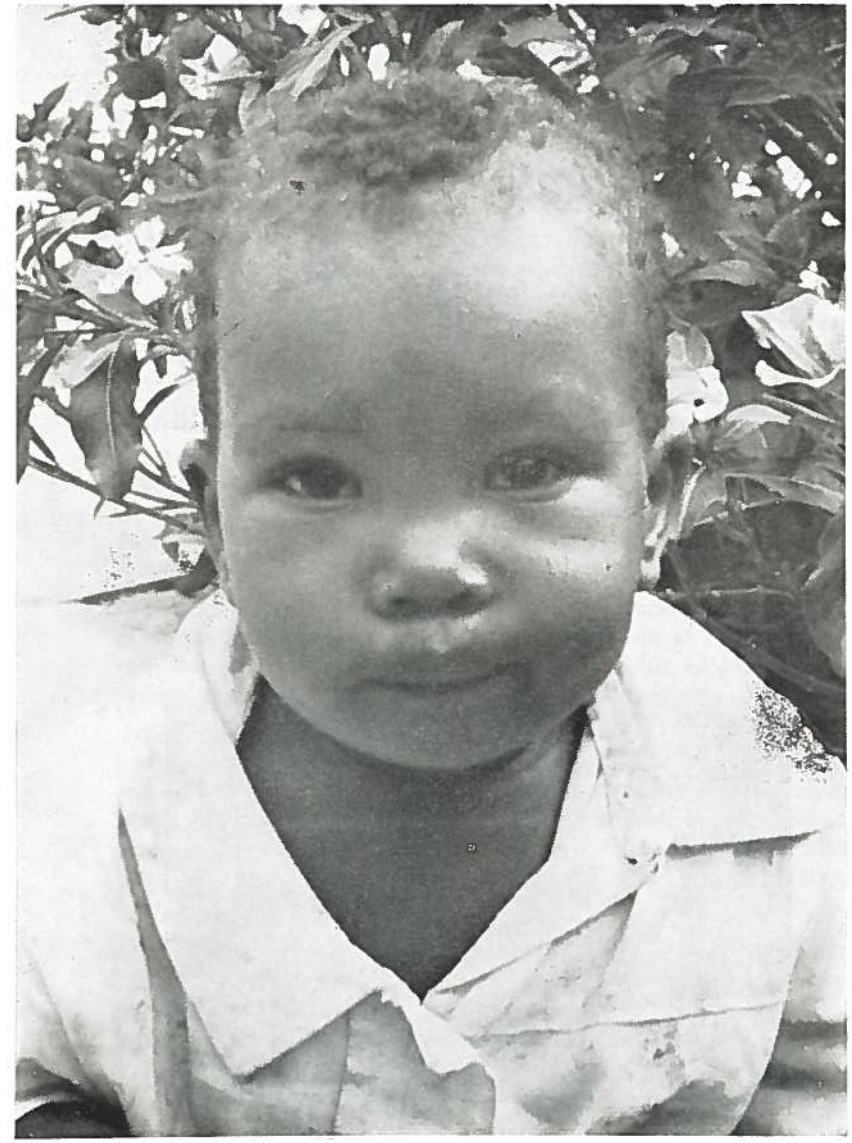

Denne lille afrikaner – årgang 1964 – blev kæledæggen på missionsstationen i Itigi.

Anne-Lise Madsen med en anden lille afrikaner, den nyfødte Neema. – Neema betyder nåde.

Fem søstre i Herren. – De er alle lykkelige i troen på Jesus.

Priset være Herren, det har vi oplevet mange gange, og vi er ofte forundrede, når vi opdager, at den Gud, som har himlen som sin trone, og jorden som sine fødders skammel, at Han samtidig bøjer sig så dybt, at Han tager sig af os små menneskebørn i alle livets tilskikkelser. Han våger nøje over vore skridt og hjælper hver gang, vi sætter vor lid til Ham. O, underfulde Fader! – Det er værd at tjene Ham og have Ham som arbejdsgiver.

Medens vi var på sprogskolen i Itanana, havde Peter en dag lovet at hjælpe sygesøsteren der med at køre til en nærliggende by, Nzega, og ordne noget for hende. Vi skulle selv købe en del fødevarer, så drengene og jeg kørte med Peter fra Itanana om morgenen med Nzega som mål i sygeplejerske Anna Bloms gamle bil. Det var en Opel Record, som var temmelig dårlig.

Vi kom godt til Nzega, men da vi var halvvejs hjemme igen, gik der noget i stykker i bilen. Det er så almindeligt her, at bilerne går i stykker midt på landevejen, så man er usigelig glad, hver gang man når sit mål uden uheld. Bilerne bliver hurtigt slidt på de elendige veje, og det skal være et stærkt karosseri, der skal holde til de voldsomme rystelser.

Der stod vi nu midt i middagsheden. Solen brændte frygteligt, og bilen var som en bageovn indeni. Peter prøvede at reparere bilen, men der måtte en ny reservedel til, så bilen måtte til Nzega for at ordnes, men hvordan –? Den kunne nemlig ikke starte.

Efter flere timer i den stegende sol begyndte drengene at blive trætte. Torben var jo kun 3 år dengang og Svend 6. Vi blev enige om, at det eneste, der var at gøre, var at bede til Jesus om hjælp. Drengene og vi har fået lært at bede, når vi skal ud på landevejene. Hver gang, vi starter på en rejse, siger en af børnene næsten altid: »Lad os standse bilen og bede først!« – Det har også vist sig at hjælpe hver gang, pris ske Gud!

Vi bad også denne gang, og vi troede næsten ikke vore egne øjne, da vi ca. et kvarter efter så *to* biler komme på samme tid, en Landrover fra Itananasiden og en Volvo fra Nzegasiden. Man kan ellers køre i timevis på vejene her uden at møde en eneste bil.

I begge biler var nogle af vore kære svenske missionærkammerater, og det passede så fint, at broder Kurt Andersson, som kørte Landroveren, kunne trække bilen til Nzega sammen med Peter, og Volvoen med sygesøstrene fra missionshospitalet i Nkinga skulle lige præcis til Itanana og kunne tage drengene og mig med dertil.

Vi var svedige, snavsede og godt trætte, da vi nåede frem, men lykkelige og taknemmelige til Jesus, som svarer på bøn!

MALARIA

Da vi var begyndt at falde til på sprogskolen og var kommet godt igang med at læse, blev Torben en dag pludselig meget syg.

»Det er sikkert malaria,« sagde vore kammerater, men jeg syntes ikke, det kunne passe, da vi havde bedt så meget til Gud om at blive bevarede fra denne frygtelige sygdom. Men til tider tøver Gud med svar på bøn for at føre os ind i et dybere afhængighedsforhold til ham. Vi har ofte erfaret, at hvis alt er medgang, og vi altid får bønnesvar med det samme, kommer vi ofte bort fra det inderlige forhold til Gud og bliver sløve og lunkne. Med det samme prøvelserne dukker op, iler vi til Herren og udøser al vor nød for ham, så kender vi bønnevejen, og Jesus vil så gerne, at vi kommer rigtig ofte til ham og hele tiden er i forbindelse med ham, derfor takker vi nu Ham for alle de mange prøvelser, vi fik herude. Vi forstod ikke rigtig meningen med dem, da vi stod midt i dem, men nu ser vi, at det har lært os at regne med Jesus *alene*. Priset være Hans underfulde navn!

Torben fik højere og højere feber om natten og var meget syg, så vi fik taget en blodprøve af ham for at se, om det skulle være malaria.

Efter et par timers forløb kom sygeplejersken, Anna Blom, som havde sygearbejdet i Itanana. Hun bekræftede vore bange anelser. Det var malaria!

Heldigvis findes der nu fine mediciner mod malaria, men det kan også blive så slemt, at det næsten ikke er til at få bugt med. Torben fik nu en indsprøjtning og faldt derefter lidt til ro.

Et par dage efter blev også vores store dreng, Svend, meget alvorligt syg. Det var også malaria, og vi fik den sørgelige besked, at blodprøven havde vist, at Svend havde den værste af alle slags malaria, nemlig hjernemalaria.

Efter en tid blev Torben rask igen, men Svend blev mere og mere dårlig trods den stærke medicin. Jeg kunne ikke være med til sproglæsningen, da jeg hele tiden måtte være i nærheden af Svend, fordi han med korte mellemrum havde diarrhé og kastede op. Så gik Peter til sproglæsning alene.

En dag gik det helt galt med Svend. Jeg måtte sidde og holde ham hele tiden, medens han kastede op og havde diarrhé samtidig, og hans kræfter ebbede til sidst helt ud. Han hviskede til mig: »Mor, når Far kommer, skal I bøje knæ og bede!« – Så sank han sammen, helt livløs i armene på mig. Torben stod helt forskrækket ved siden af og så til. Da han så Svend synke sammen, løb han ud af døren uden tøven og over i skolestuen efter sin far.

Peter blev forskrækket, da han så Svend, og vi troede begge, at vi nu skulle miste vores store dreng. Peter lagde ham på sengen. Han var uden bevidsthed og helt kold over hele kroppen, og farven forsvandt helt fra ansigtet. Vi faldt på knæ og råbte i vor nød til Jesus om hjælp for vores kære dreng. Vi vidste ikke, om det var Guds vilje at tage ham hjem, men vi udøste hele vor sorg for Herren.

Da vi havde bedt og siddet lidt ved sygesengen, begyndte farven at vende tilbage i Svends kinder. Pludselig kom sygeplejersken ind i værelset. Hun havde hørt, at det var blevet værre med Svend, og med det samme, hun så ham, skyndte hun sig at hente medicin til ham og gav ham en hjertestyrkende indsprøjtning og indsprøjtninger for malaria.

Da hun så ham næste dag, tog hun ham om halsen og sagde: »Ved du, at det er et under, du lever, min dreng?«

Vi takkede og priste alle Jesus, som havde hjulpet os i vor nød. Svend sagde selv: »Jeg ved, det er Gud, der har gjort mig rask.«

Da der var gået et par dage, blev min kære Peter syg, – også af malaria. Jeg selv gik og skrantede, havde ondt i maven og alle andre steder, men da jeg ikke fik feber, troede jeg ikke, det betød noget. Efter at have gået i fjorten dage på denne måde, uden appetit, fik jeg taget blodprøve også. Jo, det var også malaria! – Denne sygdom har de mærkeligste og mest forskelligartede symptomer, man kan tænke sig. Nu havde vi alle fire fået denne sygdom i blodet, og den vender tilbage med mellemrum, især hvis man er træt, men Gud har ofte hjulpet os, når det så håbløst ud, og anfaldene bliver færre og færre.

Svend fik senere et alvorligt anfald igen, da vi kom til Itigi. Der var ingen injektioner at få, da Klara Jensen var i Danmark, og doktoren på regeringshospitalet inde i byen var bortrejst, så alle sygepassere var halvfulde og ude af stand til at hjælpe. Da samledes alle brødrene, både de afrikanske og Alfred og Peter omkring Svends seng og råbte til Gud om hjælp, og jeg har aldrig set et så omgående svar

på bøn. Efter fem minutters forløb legede Svend igen og så helt frisk og rask ud. »Mor,« sagde han, »det var bestemt Gud igen!«

Ja, pris ske Herrens underfulde navn! Vi kan komme i mange hånde prøvelser, men Han frier os ud af dem alle, halleluja!

ITOBO

En dag var vi med søster Svea ude at handle i en lille by, Itobo, som ligger ca. 15 km fra Itanana. Da vi var færdige med indkøbene og skulle til at hjem, hørte vi mærkelige trommer og høje råb fra udkanten af byen.

»Lad os se, hvad det er,« sagde Svea.

Vi kørte ned imod pladsen, hvor larmen kom fra. Der så vi en stor flok afrikanere stå, råbende og dansende til trommerne fra fire trommeslagere, som sad på jorden og slog trommerne med en voldsom energi.

Da Svea så dem, blev hun straks ivrig. Hun stod ud af bilen og gik lige ind midt i klyngen af folk og begyndte at fortælle dem, hvor forkert det var, det de var i færd med. Snart råbte hun: »Peter, kom og vidn for disse stakler! Jeg skal nok tolke for dig.«

Vi blev forskrækkede, da vi kom nærmere og så, hvad det var, der foregik. Inde midt i kredsen stod to slangedansere med hver en stor giftslange om halsen. De dansede og legede med slangerne til trommernes rytme, og folkene fulgte begejstrede med i dansen, beundrede og bifaldt slangedansen med høje tilråb.

Svea bad dem standse trommerne lidt og høre på os. Mærkeligt nok adlød de, og slangedanserne lagde slangerne ned på jorden og holdt dem under kontrol, medens Peter og Svea vidnede. De fortalte dem om, hvordan Djævelen binder og ødelægger mennesker efter alle metoder, og hvordan Gud sendte sin eneste søn for at frelse os. Peter fortalte om, hvordan han selv var blevet frelst og løst fra Satans lænker og bånd, og folkene lyttede åndeløst. De havde aldrig hørt evangeliet før, og de sagde bagefter, at der var en mærkelig dragende kraft i dette evangelium.

Da vi var færdige med at tale med dem, tiggede og plagede de os om at komme igen. Det lovede vi, og i den tid, vi var på sprogskolen, tog vi sammen med Svea til Itobo hver uge og sang og spillede og

vidnede for disse hungrige sjæle, som kom trofast hver gang og lyttede til evangeliet.

Efter at vi rejste, fik Svea sin søn til at bygge en dejlig kirke i Itobo, og vi beder om, at mange af disse stakkels mennesker må blive bjerget for evigheden.

SLANGEN UNDER SENGEN

Da vi havde været i Itanana en tid, fik vi bud fra Itigi, at resten af vor bagage var ankommet med toget fra Dar-es-Salaam. Vi havde jo sendt de større ting med fragtbåd fra Danmark. Når det så ankom til Dar-es-Salaam, havde vi fået en speditør til at tage sig af det og få det igennem tolden og sende det videre med tog til Itigi.

Vi var sammen med et ungt ægtepar på sprogskolen. De var også nye i Tanzania og havde lige fået deres bagage ud. Vi regnede ud, at de havde næsten samme kvantum som vi, og de havde lige betalt 1800,– kr. i told og andre omkostninger. Vi havde slet ikke tænkt på alle disse uforudsete udgifter, inden vi rejste fra Danmark, så nu fik vi igen et chok. Vi havde stadigvæk kun de omtalte 500,– kr., da vort underhold var blevet forsinket hjemmefra.

Nu fik vi altså bud om, at vor bagage var kommet til Itigi, og sammen med kasserne var også regningen fra speditøren. Hvor var det spændende!

Peter kørte en tidlig morgen fra Itanana sammen med Sveas søn, Arne, til Itigi for at pakke al vor bagage ud. Hvis det fik lov at stå, kunne vi risikere, at al slags kryb, især myrerne, havde konsumeret en hel del af det, når vi kom hjem.

Peter og Arne kom godt frem, og regningen var alt i alt på 356,– kr. Det kunne vi lige klare, pris ske Gud. Han havde igen holdt hånden over os og set vor lille kassebeholdning.

Nu blev kasserne pakket ud. Et par af dem var gået i stykker og enkelte ting var faldet ud undervejs, men stort set var alt i orden.

Da Peter og Arne var kørt fra os tidligt om morgenen i Itanana, gik jeg og ryddede op i rummet, hvor vi boede. Jeg bad Svend kravle ind under sengene og tage alle deres legesager ud og lægge dem i orden. Han glemte det imidlertid og gik ud at lege, og dette reddede ham fra en stor fare.

Der kom lidt efter en afrikaner og stod og snakkede med mig i døren. Det var begrænset, hvor meget vi kunne snakke sammen, da jeg jo ikke forstod hans mange ord, men han ville gerne hjælpe mig at gøre lidt rent, forstod jeg. Så han fik kosten og skulle feje, medens jeg gik ud for at vaske.

Pludselig råbte han, da jeg var halvvejs ude af døren: »Men Mama, der ligger en slange under sengen.« Jeg troede, jeg havde forstået ham forkert, men blev lamslået, da jeg så, det var rigtigt. Afrikaneren fik hurtigt slået slangen ihjel, men det varede lidt, før jeg blev rigtig stærk i knæene igen. Det var den første slange, jeg så i Afrika, og jeg kunne forstå, at den havde været sammen med os i det lille rum hele natten. Drengene sov på klapsenge helt nede ved gulvet og kunne let være blevet bidt, om ikke Gud havde sat en engel ved hver seng til at passe på os, for det er jeg sikker på, at han havde!

Peter og Arne havde også haft »hyggeligt« selskab natten efter i Itigi, dog sammen med mindre farligt kryb.

Da de lå i deres bedste søvn, mærkede Arne noget komme krybende op ad sin arm. Først beherskede han sig, men da »tingesten« fortsatte op over brystkassen, sprang han op og vækkede Peter med høje råb.

»Det var bare en rotte,« sagde Peter ligegyldigt, da han så den forsvinde fra Arne og ned på gulvet. Han var dog knap så ligegyldig, da den samme rotte lidt senere vækkede ham selv af hans sødeste søvn.

Der er utrolig meget kryb i Afrika.

Endnu et halvt år efter, at slangen havde ligget under sengen hos os, lyste jeg hver aften under alle sengene og i alle kroge og hjørner, inden vi gik i seng. Da det ikke var noget, der gentog sig, slappede jeg efterhånden af, men jeg er stadig glad for at have en lommelygte inden for rækkevidde.

TYVE OG RØVERE

Jeg havde allerede af vore kammerater hørt en masse historier om, hvor mange indbrudstyve der er herude, og at de kan være grusomme i deres opførsel. En af vore kære venner, Rigmor Engelbrecht, som arbejdede som sygeplejerske på spedalskhedskolonien i Makete, vågnede en nat ved, at en tyv stod inde i hendes soveværelse og lyste hende i ansigtet. Hun fik ham dog jaget på flugt. En anden af vore

kammerater vågnede ligeledes en nat ved, at hun hørte støj i stuen ved siden af sit soveværelse. Da hun gik derind, kom en mand imod hende med en kniv i hånden. Hun værgede sig kraftigt, da han gik til angreb, og med overnaturlig styrke fik hun fat om kniven og hindrede ham i at gøre større ulykke på hende. Hun fik dog svære snitsår i hånden, men det hele kunne være gået meget værre.

Sådanne historier havde jeg hørt, så jeg var ikke helt rolig, da drengene og jeg gik i seng den næste aften, medens Peter var i Itigi. Vi sov nemlig i et værelse i et udhus, hvor døren ikke kunne låses, da vores forgænger havde taget nøglen med sig. Huset, hvor Svea boede, lå lige overfor, og udenfor lå hendes hund, Tim.

Jeg var lige ved at falde i søvn, da jeg hørte Svea komme farende ud af sin dør og skælde ud og råbe efter en eller anden, som forsvandt i vildt løb. »Efter ham, Tim,« råbte Svea, og hunden for rasende efter den flygtende.

Snart faldt der ro over stationen, men jeg syntes, det puslede alle vegne, og jeg lå og fantaserede om tyve og røvere. Jeg syntes, jeg hørte listende fodtrin hele tiden. Af og til gøede hunden rasende, så jeg sov ikke et sekund hele natten.

Hvilken lettelse, da det lysnede! – Jeg tænkte: »Jeg må skynde mig over til Svea, hun har det sikkert lige som jeg og har ikke sovet hele natten. Jeg skyndte mig derover, men hun havde nu taget det mere roligt.

Det viste sig, at hun om aftenen ved 12-tiden havde siddet og talt penge op til sine bygningsarbejdere. Hun sad ved sit skrivebord, som stod lige foran et vindue. Da hun pludselig så op, så hun et ansigt tæt op mod ruden. Øjnene stirrede på alle de rare penge, og da var det, hun for ud og jagede manden på flugt.

Vi fik os en god kaffetår på morgenkvisten, og jeg faldt til ro i den dejlige morgensol, men uh, hvor var jeg glad, da Peter kom hjem om eftermiddagen.

Efter endnu en tid med sprogundervisningen gik turen tilbage til Itigi.

LEOPARDER OG SLANGER

Klara og Axel Jensen var engang rejst til Iringa for at hjælpe nogle troende venner der på en bibeluge, så vi var alene på stationen. Axel havde sørget for, at der hver aften kom en nattevagt for at se efter deres hus, medens de var borte, da der jo havde været indbrud et par gange i huset, når der ingen vagt var.

Det var en gammel muhammedaner, som hedder Hamisi, som vogtede huset. Han har været en trofast hjælper på stationen helt siden broder Robert Conrad begyndte arbejdet her, og Hamisi var meget pligtopfyldende. Samtlige missionærer, som har kendt ham, har vidnet for ham og haft nød for hans sjæl, men han ville ikke give slip på sin religion og følge Jesus.

Den dag, jeg nu skal fortælle om, ønskede Gud dog at vise gamle Hamisi, hvad missionærernes Gud formår.

Peter var syg og lå i sengen, så da mørket faldt på, ville jeg gå en lille tur med hunden op til Klara og Axels hus for at se, om vagten var kommet, og om alt var, som det skulle være.

Hamisi var kommet, og vi fik en lille sludder inde i garagen, hvor han havde tændt et bål for at holde varmen og værne sig mod insekter og de vilde dyr. Jeg ønskede ham godnat og gik sammen med hunden ned til vort hus igen, intet anende om, at der var sket et under på vejen ned ad alleen.

Tidligt næste morgen kom gamle Hamisi og sagde Godmorgen. Han så længe på mig, så sagde han: »Du har en stor Gud, Mama, han bevarede dig og hunden i går aftes. Da du gik ned ad alleen, så jeg ganske tydeligt en leopard komme ud af buskadset, og den listede efter dig et godt stykke. Jeg var helt lamslået og turde ikke råbe til dig. Men da den ikke var ret langt fra dig, gjorde den pludselig omkring og sprang over hækken, og borte var den.«

Jeg måtte prise og takke Gud, som havde bevaret både mig og hunden. Det var sikkert hunden, den ville have taget i første omgang, da leoparder elsker hundekød mere end alt andet. Der er vist blevet dræbt 6 hunde af leoparder og løver på stationen i tidens løb. Men jeg havde da helt sikkert fået et chok, hvis den pludselig havde overfaldet hunden. Ja, vor Gud er i sandhed stor. Det måtte selv Hamisi indrømme. Dog har han endnu ikke bestemt sig til at vende sig bort fra Muhammedanismen og følge Jesus. Men lad os bede for ham, at han må få endnu en nådetid og gå over fra mørke til lys!

Det hænder at missionsstationen får besøg af slanger og rovdyr. En leopard hjemsøgte stationen og åd hundene. Alfred Jensen skød den.

Svend og Torben sammen med børn og unge fra menigheden. Det var på Svends fødselsdag, så man var i stadstøjet.

Peter Madsen sammen med Elia og Simoni. – De to sidstnævnte har lige fået hver en ny skjorte fra Danmark . . .

. . . . . , og her er tre søskende, som hver har fået en ny bluse. – Tøjet gør vældig lykke.

Der var åbenbart mange onde kræfter i bevægelse den aften, for der skete også noget andet uhyggeligt.

Da jeg var kommet ned til vort hus igen og sad og talte med Peter ved sygesengen, syntes jeg pludselig, hunden blev så mærkelig, så jeg lukkede den ud, og jeg blev stående lidt udenfor ved siden af et blomsterbed, vi havde lige udenfor døren. Da jeg intet usædvanligt bemærkede, gik jeg ind igen og lod hunden være ude. Lidt efter lukkede jeg døren op igen for at kalde hunden ind, og da så jeg den sidde lige der, hvor jeg havde stået ved blomsterbedet. Den så så mærkelig ud og holdt øjnene fastnaglet ved et sted i blomsterbeddet. Jeg gik helt hen for at se rigtigt, hvad der var i vejen. Jeg gav et skrig fra mig, da jeg stod lige overfor en stor spytkobra, som havde løftet sig højt op, parat til angreb.

»Peter,« råbte jeg, »en kobra!«

Ved mit råb flygtede slangen ind imellem blomsterne og hen bag nogle tørre palmeblade, hvor det ikke var let at få øje på den i skumringen. Skønt Peter var temmelig dårlig og svimmel, kom han hurtigt på benene og fik fat i geværet. Han søgte efter slangen og fik den til sidst skudt, – og glad var jeg! – En sådan slange kan godt spøge rundt længe på en plads, hvis man ikke får den aflivet, og jeg tænkte på børnene, som legede ude i haven hver dag.

Det er godt at vide, at vi alle har englevagt ved vor side, ellers kunne det godt være gået galt for os herude mange gange. Ofte har jeg sunget den gode gamle salme, når jeg har været i farefulde situationer: »Vor Gud han er så fast en borg, Han kan os vel bevare!«

SAFARI IGEN

Når jeg tænker på den salme: »Vor Gud han er så fast en borg«, så mindes jeg engang, hvor jeg sang den næsten 1½ time uafbrudt! – Jeg har oplevet, at det hjælper vældigt at synge, når man er i fare, det giver ro og glæde i sjælen.

Klara og Axel var en gang med os i vor bil i Kintinku til søndagsmøde. Vi havde et velsignet møde, og bagefter nød vi rigtig turen hjem om eftermiddagen og sad i bilen og havde det hyggeligt sammen.

Men pludselig, ca. midtvejs mellem Kintinku og Itigi, gik bilen i stykker. Vejene herude kan være ganske forfærdelige. Hullede og

ruflede som et vaskebrædt, stenede og sandede, så man er så taknemmelig, hver gang man kommer godt hjem fra rejse. – Nu kom vi altså ikke længere denne søndag. Der var gået noget i stykker på bilen, noget som var knækket og måtte erstattes med en ny reservedel, så Peter kunne ikke selv lave det der midt på landevejen. Den eneste måde, bilen kunne laves på, var at få den på værksted i Dodoma, som lå ca. 100 km borte.

Klokken var ca. 5 om eftermiddagen, og det er meget få køretøjer, man møder på vejene herude, så der var små chancer for hjælp, og snart ville mørket falde på og de vilde dyr komme frem, så det var ikke spændende at skulle sidde alt for længe, eller det kunne blive *for* spændende. Vi satte os på en stor sten ved vejen og sukkede til Herren om hjælp.

Til vores store glæde kom der efter en tid en Landrover, som stoppede, da vi rakte hånden ud. Det var en abefænger, som skulle til Dodoma, og efter en del overtalelser fik vi ham til først at køre Klara, Axel, Torben og mig et lille stykke frem ad vejen til Kilematinde hospital, hvor vi ville hilse på de engelske missionærer der og så se at finde hjælp, så vi kunne komme de sidste 60 km hjem til Itigi.

Senere vendte abefængeren tilbage og tog Peter med til Dodoma, hvor han fik en mand fra bilværkstedet til at køre med ud på landevejen efter vores bil og få trukket den på værksted i Dodoma. Peter fik at vide, at det ville koste ca. 600,– kr. at få bilen repareret. Det var lidt af et chok at få, når kontoen var tom, men Herren hjalp også denne gang, så denne uforudsete udgift blev betalt.

Da vi kom til Kilematinde, fik vi efter nogen tid aftalt med en araber, at han mod betaling skulle køre os hjem. Vi fik os placeret i hans gamle bil, og efterhånden som vi kørte gennem byen, standsede han mange gange og tog flere med op at køre. Han havde åbenbart lovet dem alle plads i bilen også. Det er helt utroligt, hvad der kan læsses på en bil i Afrika, og få tænker på bilen, som skal trække det tunge læs. Det er da også kun få af de biler, man møder, der er i orden. Alt sidder løst og skramler, og de ville sikkert alle blive beslaglagt, hvis det danske politi skulle kontrollere dem.

Klara og Axel sad sammen med Torben og chaufføren inde i førerhuset, og jeg sad bag på ladet klemt inde mellem 7–8 arabere, som skulede lidt til mig. Araberne virker så kolde og tillukkede, synes jeg, og de er svære at komme i rigtig kontakt med, så jeg følte mig ikke særlig vel tilmode, da vi kørte og hoppede hen ad den humplede,

støvede landevej, hvor vi bogstavelig talt blev godt rystet sammen, araberne og jeg tillige med cementsække og meget andet godt.

Da vi nåede byen Manyoni, som ligger godt 40 km fra Itigi, måtte den gamle bil skiftes ud med en anden gammel bil hos chaufførens far, som boede og havde forretning i byen der. Den bil, vi nu skulle fortsætte i, så værre ud, end den første, og de to unge sønner, som skulle køre os hjem, måtte først til at reparere den, så godt de kunne.

Den gamle araber, som ejede butikken, hvor vi sad og ventede udenfor, var så venlig, trods sit barske udseende, at servere te og kiks for os derude i mørket. Selv om teen var tynd og grålig i farven, blev den nydt, da vi efterhånden var hundesultne.

Efter en lang stund var bilen klar til turen til Itigi. Denne vej var frygtelig at køre på, og det ville tage ca. 1½ time, inden vi var hjemme. – Vi fik os placeret ligesom før og startede. Dog var jeg nu alene med to arabere bag på i mørket. – Jeg syntes, det var rigtig hyggeligt, indtil jeg opdagede, at chaufføren kørte stærkt, trods det, at styretøjet var håbløst og bremserne ligeså. Samtidig sad han og snakkede og kiggede til siden alt for ofte efter mit skøn. Dog glædede jeg mig over, at jeg ind ad den lille bagrude kunne se, at Axel talte alvorligt med ham. Jeg var klar over, at Axel vidnede for ham, da jeg aldrig har set Klara og Axel være i forbindelse med nogen uden at vidne for dem. Dette har ofte grebet Peter og mig. Måtte det være et eksempel til efterfølgelse for os og alle troende.

Medens vi kørte, kom jeg i tanker om, at der længere fremme ad vejen var lavet en vejspærring, som man først fik øje på lige fremme ved den. Jeg begyndte at blive nervøs, når jeg tænkte på de elendige bremser, den stærke fart og styretøjet, som ikke duede. Da kom den vidunderlige salme til mig: »Vor Gud, han er så fast en borg, Han kan os vel bevare.« Den sang jeg nu hele vejen hjem, medens jeg kikkede op på den vidunderlige stjernehimmel, og jeg glemte alle bekymringer ved at synge og se på de klare stjerner, som skinner så klart herude på tropehimlen. Og salmen gav mig en sådan ro i hjertet og vished om, at »Vej har Han alle steder, Ham midler fattes ej.« – Da var jeg også tryg for, at han ville hjælpe Peter med alle problemerne i Dodoma.

Da vi kom til vejspærringen, nåede vi lige at svinge ind på en lille sti ved siden af vejen, og jeg priste Jesus højt, da vi kom nærmere Itigi. Da vi nåede missionen, stod Alfred ved vejen med en lygte og ventede. Han og Ulla havde været noget urolige for os, men de havde bedt for os, og vi var alle glade, da denne »Safari« var vel overstået.

Bilen, vi havde dengang, en Simca, var alt for spinkel til disse veje, og vi bad meget til Gud om en Landrover, som er en meget ideal bil her i Afrika. Det er vigtigt med en god bil herude, og vi var lykkelige, da Gud senere hjalp os til »den helt rigtige bil«.

JOHANNA

»Jeg må tale med de ældste i byen,« tænkte gamle Mkuwi. »Jeg må gøre noget for at få de ældste til at dømme Johanna for en eller anden forseelse, så han kommer i fængsel, og jeg kommer af med ham. Jeg holder ikke ud at have ham herhjemme mere, der er altid skænderier og problemer, så snart Johanna viser sig.« – Johanna er Mkuwis søn.

Den gamle hedning Mkuwi gik til de ældste i byen, men de mente ikke, der var noget at anklage Johanna for, så han kunne komme i i fængsel. Mkuwi var fortvivlet over sin søn, han havde prøvet med godt og ondt at få Johanna ind på det rette spor, så der kunne være fred i hjemmet, men uden resultat. Johanna bryggede også brændevin og solgte til andre, det syntes den gamle far endda kunne gå an, men spektaklerne, – de gik ham på.

Johanna selv var ikke glad, men han kunne ikke styre sit sind. Den onde boede i hans hjerte og regerede med ham tidligt og sent. Han kom til sidst i forbindelse med Guds ord i en kirke i en større by, hvor han havde arbejdet en tid. Han hørte og hørte Guds ord, men det blev ikke LIV for ham. Han mente dog, at ved selv at prøve at gøre sig bedre, kunne han arbejde sig frem til frelse, og han begyndte endog selv at gå rundt og prædike Guds ord for folk rundt i landsbyerne, men efter møderne gik han selv med sine tilhørere hen til ølmarkederne for at more sig. Han havde ingen sejr over synden, som bandt ham hårdt.

En dag var han ude i en lille landsby for at prædike. Der var ikke meget liv i det, han sagde, men han havde dog en del tilhørere.

Pludselig hørte de musik og sang. Da de så sig om, så de, at det var vor evangelist Nasson og Peter, som var kommet ud i skoven for at holde møde et stykke fra, hvor Johanna stod. De vidste intet om Johannas møde, men spillede, sang og vidnede for en flok af landsbyens beboere. Johannas tilhørere syntes, det var dejligt med harmonikaen, og snart var de to forsamlinger blevet til een. Min mand fik

det klart i sit hjerte, at han skulle vidne om sin egen frelse og fortælle om, hvor vigtigt det er at følge ordets vej helt og modtage Helligåndens kraft for at få sejr over synden.

Dette greb Johanna. Han lyttede vældigt, men efter mødet gjorde han igen sit hjerte hårdt. Han havde ikke brug for denne kraft.

Efter denne dag skete det mange gange, at vor evangelist Nasson mødte Johanna, og hver gang vidnede Nasson for ham, men Johanna gjorde sig stadig hård.

En dag vovede han sig dog ind i kirken på missionsstationen. Han var forbavset over at se, at hvide og sorte kunne være så fuldstændig eet og ligefrem holde af hverandre, og af nysgerrighed kom han et par gange på møderne. Men da mærkede han, at hans hjerte var ved at blive fænget af denne ild, som brændte i de troendes hjerter, og han gjorde op med sig selv. Det skulle være slut med at gå i denne mærkelige kirke.

Han blev væk i nogle måneder, men pludselig en nat vågnede han efter en mærkelig drøm. Der var en stemme, der havde råbt til ham: »Johanna, du skal redde din sjæl! Du skal gå hen og høre Guds ord igen!«

Han gik dog ikke. Men da han efter en tid drømte det samme igen, blot var stemmen endnu mere indtrængende end før, gjorde Johanna endnu engang op med sig selv. Kunne han virkelig redde sin sjæl ved at høre dette evangelium, så ville han gå og høre igen.

Han begyndte at komme til møderne og også i dåbsklassen. Han bøjede sine knæ og bad brødrene om at bede for sig, og så småt begyndte han at forstå, hvad virkelig frelse var.

En dag kom han op til vort hus og bad om at få arbejde i huset. Han havde arbejdet syv år i huset hos en græsk familie, sagde han, men hans anbefaling var desværre blevet borte. Jeg var lidt skeptisk overfor den forklaring, men da jeg i den tid havde nok at gøre med at undervise i religion i skolen og med sykursus og til tider var i sygeafdelingen for at hjælpe, syntes jeg, det kunne være dejligt med en til at hjælpe lidt i huset. Man kan ikke overkomme det samme herude i varmen som hjemme, når det gælder manuelt arbejde, og man er nødt til at have en hjælper her og der i hus, have o. s. v.

Jeg besluttede at prøve Johanna bare een dag for at se, om han kunne vaske gulve og vaske tøj. Da folk så, han var i huset hos os, rystede nogle på hovedet og sagde: »Han kommer til at snyde Mama, og stjæle gør han sikkert også.

Jeg så dog med det samme, at han virkelig kunne det, han havde lovet, så efter en tid fik han fast arbejde hos os. Det skulle ende med, at vi næsten ikke kunne undvære ham.

Han blev døbt og tillagt menigheden, og alle så klart, at Johanna var blevet revet ud af Djævelens klør, han var i sandhed blevet flyttet fra mørke til lys. Hans ansigt havde forandret sig. Det hårde forsvandt, og han vidnede glad for alle om sin Frelser.

Efter en tid blev han gift med en af vore kære unge kristne piger, Ester, som for mange år siden var blevet vundet gennem religionsundervisningen i skolen.

Efter at Johanna havde været et årstid i huset hos os, bad han sommetider om at få lov til at tage med Peter ud at vidne for folket i landsbyerne. Han sagde til mig en dag: »Mama, jeg ved, at jeg må ud at vidne for folk om denne herlige Frelser, jeg har fundet. Jeg ville gerne bruge hele min tid til det, men jeg ved også, at jeg må døbes med Helligånden først, for jeg mangler Åndens kraft over mine ord.«

Efter den tid var han ofte fremme til forbøn i kirken og bad meget til Gud om Helligåndens dåb. Der gik dog lang tid, uden at der skete noget.

Til sidst var han helt fortvivlet og sagde en dag: Der må være noget i vejen med mig, eller noget i vejen med den måde jeg tror på.«

Vi prøvede at opmuntre og hjælpe ham så godt vil kunne, men han var til sidst helt nede med humør og kræfter, så han ofte var syg og træt.

Så skulle vi have bibeluge i Itigi for evangelisterne. Den første dag kom Johanna til mig og sagde: »Jeg rejser til Kilematinde hospital for at blive ordentlig undersøgt. Jeg er syg til sjæl og legeme.«

Da var der noget i mit indre, som sagde: »Nu må du slippe Johanna og blive løst fra ham.« Han var guld værd i huset, han var så trofast, og jeg var umådelig glad for ham. Men jeg sagde til ham: »Nej, Johanna, jeg synes, du skal holde fri nu og tage Ester, din kone, med dig til bibeluge i stedet for.«

Det blev han meget glad for, da det ellers mest var for evangelisterne, så han havde ikke troet, han kunne komme med. Han pakkede nu sine ting sammen, og han og hans kære hustru tog sammen til bibeluge.

Når der ingen anden vej er – og man skal frem – ja, så kan det gå, som I ser det her.

Evangelisterne Samson og William rydder bevoksning, så vi kan komme frem til en afsides plads.

Møde udenfor en hytte, et af de steder, hvor vi mangler kirke. – Hytten har ingen vinduer, så der er for mørkt til at være inde.

Første gang vi havde dåb i Kintinku. – Broder Nasson døber i floden.

Jeg må sige, at vi næsten allesammen både græd og lo af glæde, da vi dagen efter hørte, at Jesus ikke alene havde døbt Johanna med Helligånden, men også hans kone. Det var en glad og strålende, rask og frisk Johanna, vi fik hjem fra bibelugen.

Han sagde: »Om en tid vil jeg ud at vidne, Mama, men først skal jeg hjælpe dig, til du har overstået fødselen. (Jeg ventede Lena dengang). Han blev en tid, men da der var så stor brug for evangeliet omkring Kintinku, og en af evangelisterne dernede blev syg, bad vi Johanna og Ester om at rejse derned en tid.

Det gjorde de med glæde, og Gud gav mig til gengæld Johannas kammerat til hjælp i huset, en ligeså fin og dygtig ung mand, som blev sendt os af Herren.

Efter at have hjulpet til en tid omkring Kintinku, rejste Ester og Johanna til bibelskolen i Kigoma for at få mere undervisning i Guds ord. Det var en god og lærerig tid for dem begge. Medens de var der, havde Johanna en drøm igen en nat. Han drømte, han stod og talte med Peter ved en stor bygning, og at han vidste, at her var stedet, Gud ville have ham og Ester for at evangelisere.

Da han kom hjem fra bibelskolen, tænkte han ikke mere på drømmen, før Peter en dag bad ham rejse med ud til en landsby, Misake, for at se på en kirke, som de kristne selv havde bygget der. Vi havde et stort ønske om at få en heltidsevangelist derud, da folket levede i stort mørke og behøvede en, som til stadighed kunne undervise dem i ordet, men vi troede i hvert fald ikke, det kunne blive Johanna, da han lige havde bygget sig et dejligt hus lige ved missionsstationen i Itigi, medens han arbejdede i huset hos os. Han havde puslet med dette hus og fået det meget fint efter afrikanske forhold, og han var så glad for at kunne bo lige ved missionen.

Men da Peter og Johanna nåede til Misake og stod og talte sammen ved kirken, spurgte Peter alligevel Johanna, om han ikke kunne tænke sig at arbejde for sin Frelser her. Han svarede JA med det samme, da det var dette, han havde oplevet i drømmen. »Hvis Gud kan bruge os her, er jeg villig til det,« sagde han.

Da vi netop stod og manglede et hus til en anden evangelist, som skulle bo i nærheden af missionen, tilbød Johanna og Ester, at vi kunne låne deres hus vederlagsfrit til den anden evangelist. Det var herligt at opleve, at de agtede alt andet for tab – og var villige til at flytte til en afsidesliggende plads for at vinde sjæle for himlen.

Nu er Ester og Johanna i fuld gang med arbejdet i Misake. De tjener begge Jesus af hele deres hjerte. Vær med til at bede meget for dem, at de må blive bevarede i ydmyghed og tro og fortsat virke for Jesus til sjæles frelse.

»Trofast er Han, som kaldte os, Han vil også gøre det!«

LENA

Afrikanerne blev meget glade, da de opdagede, at vi ventede barn nummer tre. For de indfødte er det en meget, meget stor sorg, hvis der ingen børn er i et ægteskab, og er det et hedensk ægteskab, hvor konen ikke føder børn, bliver hun i de fleste tilfælde sendt bort som ubrugelig. De kristne har dog fået lært, at dette er en frygtelig synd, så de beholder deres hustru. Men det forhindrer ikke, at de begge sørger meget over ingen børn at få. Jo flere børn jo bedre.

Flere af kvinderne har ofte sagt til mig: »Hvor er det synd, at I er holdt op med at få børn og kun har to. Vi beder meget for dig og »Bwana«, at I må få mange, mange børn!«

»Nu har Gud hørt vore bønner,« sagde de, da vi ventede en ny lille. Medens jeg ventede, kom flere og fortalte, at de havde drømt, at det blev en pige.

Da dagen endelig oprandt, og Lena så dagens lys, var der stor glæde både i vor lille familie og blandt afrikanerne og vore missionærskammerater.

Jeg skulle have rejst over tre hundrede kilometer til missionshospitalet i Nkinga, men det hele lagde sig så godt til rette, at jeg kunne blive hjemme.

Vi havde i lang tid bedt Gud om at sende os nogle missionærer til hjælp i Itigi, da vore kære venner, Klara og Axel var rejst til Singida for at afløse Ulla og Alfred Jensen, som var rejst på hvile i Danmark. Vi kunne ikke se, hvor hjælpen skulle komme fra til Itigi, men det viste sig til sidst, at Gud havde hørt alle vore hjertesuk.

Vi fik nemlig brev fra Inger og Gudbrand Sandvold, som arbejdede som missionærer i Kenya. De havde længe følt sig kaldet til Itigi, efter at de engang havde været på besøg her. De havde bedt Gud meget om at stadfæste for dem, om det var Hans vilje, de skulle til Itigi, og Gud stadfæstede det flere gange. Vi blev meget glade, da det blev ordnet, så de kunne komme og hjælpe os i arbejdet og afløse os, når vi skulle på hvile i Danmark.

Søster Inger er både sygeplejerske og jordemoder, og hun var straks parat til at hjælpe os, da vi ventede Lena, så jeg blev fri for at tage den lange vej til hospitalet.

Det hele gik så godt, og vi var alle så glade, da det var overstået.

Det var så rørende at se afrikanernes deltagelse i vor glæde. De kom forsigtigt ind i rummet, hvor jeg lå. En havde en høne med som barselgave. Når man ved, hvor småt de har det, bliver man usigelig rørt over en sådan gave.

En af de kristne kvinder kom med en halv snes søde kartofler »til den lille«. Tre af de kristne kvinder kom og ønskede til lykke. Da vi havde snakket lidt sammen og bedt sammen, gik de to generte ud, medens den tredie trak en flaske saft frem af sin klædning og trykkede en shilling i min hånd, inden hun listede ud. Jeg ville have protesteret, da jeg vidste, hvor lidt disse kære kvinder har at gøre med, men jeg vidste, det ville være frygteligt uhøfligt efter deres skik ikke at tage imod gaven, og jeg kunne ikke få en lyd frem for den klump, jeg fik i halsen, ved at mærke deres kærlighed.

Efterhånden som dagene gik, kom alle vor naboer og kristne for at se den lille. Hun blev kysset og kælet for, som det er skik blandt afrikanerne. Og bare hun gav et lille kny fra sig, sagde kvinderne: »Giv hende mad, Mama, skynd dig at give hende noget at spise!«

Her er det skik, at spædbørnene skal spise, så ofte de vil. De må endelig ikke græde, så er alle ulykkelige.

De blev forfærdede, da jeg sagde, at hun kun skulle have mad hver fjerde time, og at hun godt måtte skrige lidt. Der så vi sandelig meget forskelligt på sagerne. Drengen, vi havde til at hjælpe os i huset i den tid, kom forskrækket farende, hver gang Lena græd lidt.«

»Mama, Lena græder så frygteligt. Skynd dig at tage hende!«

»Lad hende bare græde lidt, Filipo,« sagde jeg.

»Nej, sådan må du ikke sige, Mama,« sagde han forfærdet, og ofte var han lige ved at græde sammen med hende.

Afrikanerne syntes også, det var mærkeligt og synd for Lena, at hun skulle ligge helt alene i en lille seng helt for sig selv, og at jeg ikke bar hende på ryggen overalt, hvor jeg gik, så jeg hurtigt kunne gynge hende, når hun knyede, og give hende mad, så snart det behøvedes.

Men efterhånden vænnede de sig til den mærkelige måde, jeg gjorde alting på, og de undredes samtidig over, at Lena voksede og udviklede sig meget hurtigere end de afrikanske børn.

En dag kom vor ældstebroder, Samson, ind og sad og snakkede lidt med mig, inden jeg rigtig var kommet til kræfter endnu. Alle var lidt forundrede over, at jeg lå så mange dage i sengen (en uge)! – Herude står kvinderne jo op lige efter, de har født, og flere går endda i marken dagen efter, så jeg var nok lidt af en svækling i deres øjne.

Samson stod stille en stund, så sagde han lidt forsigtigt: »Mama, vi er lidt bekymrede for den lille.«

Jeg tænkte: »Hvad nu da, hvad mon der er galt?«

Endelig kom han frem med, at de jo alle havde set ,at Lena ikke havde et eneste hår på hovedet, og nu havde de set flere af vores »stamme«, som var skaldede eller havde meget lidt hår på hovedet, så nu var de så kede af, hvis Lena heller ikke fik hår på hovedet. De afrikanske børn fødes alle med det dejligste sorte hår, og det er yderst sjældent at se en voksen afrikaner, som er skaldet.

Jeg fortalte ham leende, at der er mange danske børn, som bliver født skaldede, men som helt sikkert får hår efter et par måneders forløb. Det beroligede ham, og han fortalte det videre til de andre, som havde spekuleret over problemet.

Det var en velsignet dag, da Lena blev fremstillet i kirken i Itigi, og pastor William velsignede hende og bad for hende og et par andre små.

Og alle sagde bagefter: »Hun er en af vore, hun er født her, og hun vil sikkert komme ud for at hjælpe os, når hun bliver stor!«

ENGLEVAGT

Jeg sad en aften og bad aftenbøn sammen med vore to drenge, Svend og Torben. Efter at have bedt, sagde vi sammen et lille vers hver aften. Jeg lærte selv dette lille vers af min søster, da jeg var lille, og hver gang jeg havde bedt det, følte jeg mig så tryg og beskyttet af en hel englehær. Derfor havde jeg også lært drengene dette vers. Det lyder sådan:

Når jeg lægger mig til hvile,
tretten engle om mig stå.
Tvende ved min højre side, tvende ved min venstre gå.
To på vagt ved hovedpuden,
to ved foden desforuden.
To mig dække, to mig vække,
En mig vise alle himlens paradise.

Denne aften sad jeg dog og tænkte ved mig selv: »Mon det nu også er rigtigt, dette med englevagt? Kan man virkelig regne med, at Gud ser ned til hver enkelt af os små mennesker og sender sine engle for at vogte os på alle vore veje?«

Jeg havde tvivl i mit hjerte, men tænkte så ikke mere på det. Drengene sagde Godnat til Peter og mig og lagde sig trygt til at sove. Vi gik selv i seng lidt senere og faldt snart i søvn.

Hen på natten vågnede jeg ved, at der var noget, der bed mig. Jeg tænkte ikke på, at det var noget særligt. Der er så meget kryb i Afrika, så jeg troede, at jeg måske havde fået en loppe på mig fra mødet dagen i forvejen. Det sker nemlig ret ofte, at man får både lopper, små kropslus eller væggetøj med sig hjem.

Men det varede ikke længe, før det bed igen på benene, så på ryggen og mange andre steder.

Da fik jeg fat i lommelygten, som man altid må have inden for rækkevidde herude. Jeg lyste i sengen og så til min store skræk, at min seng var fuld af sorte myrer, SIAFU!

Vi havde ofte hørt vore kammerater fortælle om disse farlige kryb, og vi havde ofte haft dem rundt om huset, men havde altid fået dem standset, inden de kom indenfor.

Jeg så nu, at Peter begyndte at røre på sig i sengen og gnubbede sig her og der, men endnu var han langt væk i søvnen. Men pludselig for han op og lyste med sin lygte, og vi så på hinanden. Tænk, at vi nu skulle blive nærmere bekendte med dette kryb!

Straks gik vore tanker til drengene, som lå i et værelse inde ved siden af. Vi havde hørt så meget forfærdeligt om Siafu. Hvis de overfaldt dyr i skoven, hvadenten det var små eller store dyr, var disse næsten sikre på at skulle dø. Derfor var der vild rædsel i skoven, når Siafu kom vandrende i lange rækker, tusinder og atter tusinder i fine lige rækker, med store myresoldater ved siden af geleddet til at holde orden. Hvis de vandrede ind i snabelen på en elefant,

kunne de gøre det af med den på kort tid. Afrikanerne kunne være sikre på, at når Siafu havde været i deres huse, så var der for en tid gjort rent for væggetøj og alt slags kryb. Med dette svirrende i tankerne for vi begge ud af sengen for at løbe ind og se til drengene.

Vi fik imidlertid et mindre chok, da vi trådte ud på gulvet, for i løbet af et øjeblik var vi dækket af Siafu op ad benene.

Vi lyste ud over gulvet. Overalt var der lange rækker af myrer, op ad væggene, på loftet og over hele gulvet.

Vi fik os dog banet vej ind til børnene, medens myrerne bed her og der. Også i drengenes rum var der myrer på loft, gulv og vægge, men da vi lyste på Svend og Torben og deres senge, blev vor forundring stor.

De lå begge og sov trygt. Der var myrer rundt om deres senge, på væggene ved deres hoveder, men i selve sengene var der ikke en eneste myre!

Jeg blev så skamfuld. Med det samme kom jeg i tanker om »Tretten engle«, som vi havde bedt om skulle vogte drengenes senge. Jeg havde tvivlet på den englevagt, og nu måtte jeg i mit hjerte råbe til Gud om tilgivelse samtidig med, at Peter og jeg priste Herren for Hans bevarende magt.

Vi vidste, at hvis Svend og Torben vågnede nu, ville de blive rædselsslagne ved synet af alle disse myrer, men de vågnede ikke, selv om vi i flere timer gik rundt i og udenfor huset og dryssede D.D.T.-pulver og hældte petroleum på myrerne.

Børnene vidste intet om Siafu'erne, før vi fortalte dem det om morgenen. Vi var alle en oplevelse rigere, og mere end nogensinde vidste vi, at »Herrens engle lejrer sig trindt omkring dem, som frygter Ham!« Halleluja !

ANDET KRYB

Der findes så mange farlige dyr i Afrika, og sommetider er man lidt nervøs for at sende børnene ud at lege i sandet og græsset, hvor der findes slanger, skorpioner og andet kryb. Men gang på gang må man anbefale sig selv og børnene i Jesu hænder.

Særligt svært er det at skulle sende børnene langt væk på skole. Det er nok det værste for alle forældre herude. Man går derhjemme

Brøndgravning i Kintinku på Wagogosletten. – Vand er ellers en mangelvare, som folk betaler for. Nu fik vi rigeligt . . . også til byggeri.

Her bliver grunden målt ud til kirken i Kintinku.

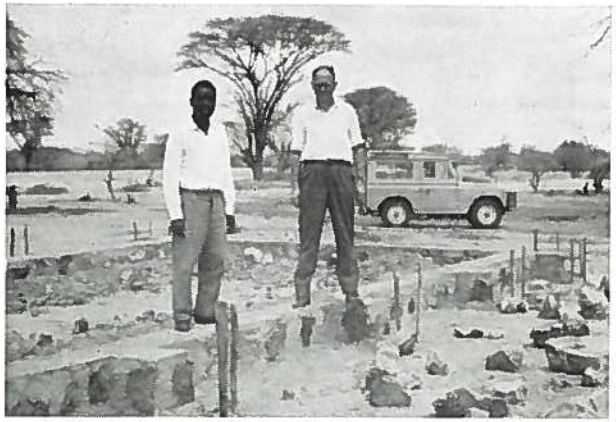

Evangelisten Nasson og missionskasserer Erik Nielsen ser på byggeriet i Kintinku. Billedet er taget 20. oktober 1965.

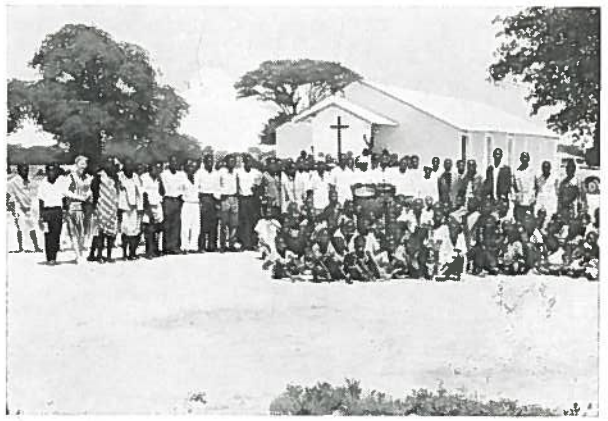

Dette billede er fra indvielsen af kirken i Kintinku, den 20. februar 1966.

og tænker på, om de nu også passer godt på ,når de leger inde og ude og ser efter skorpioner o. l. Man tænker på, om de nu husker at have strømper og lukket fodtøj på i sandet og ikke går i vandpytter, hvor så mange usynlige smådyr findes og kan krybe ind gennem huden og på få måneder tage sundheden fra børnene. Man tænker på, når man går i seng om aftenen, om børnene nu har husket at få moskitonettet stoppet godt ned omkring madrassen, så vor fjende »Malariamyggen« ikke finder en lille sprække, hvor den kan komme ind.

Der er kære husmødre og gode lærerkræfter, som ser efter børnene, men man ved, hvor meget de har at se til, og hvor svært det er at holde øje med så mange børn på en gang. Om aftenen længes man efter de små, som må være så langt væk fra Mor og Far, og man ville så gerne give dem et godnatknus og vide, hvordan de har det, men man har kun eet at gøre: At anbefale dem til Ham, som sagde: »Jeg er med jer alle dage!« Dette gælder også vore børn.

Jeg afløste som husmoder på skolen engang, medens Svend gik i anden klasse, og det var helt utrolig, hvad jeg så af skorpioner både ude og inde, og ligeledes giftige edderkopper og slanger.

Lille Erik Jensen sad og kiggede i et blad en dag, medens jeg stod og talte med ham. Pludselig, da han drejede om på en ny side, lå der en skorpion mellem bladene. Må Jesus hjælpe vore små og værne dem i de mange farer, som lurer herude. Jeg fortæller om dette for at bede dig, som læser om det, om at være med at bede for alle missionærbørn og hele skolens stab, da de trænger megen forbøn.

I Itigi er der ikke så mange skorpioner, men der er mange giftige edderkopper og mange slanger.

En dag, da Torben sad og legede med en lille afrikansk dreng, kom der en kvælerslange ud fra græsset ved siden af, hvor de sad og legede.

Afrikanerdrengen så den straks, de indfødte har en sjette sans, når der er farer på færde. Han sprang straks op og tog Torben med sig og løb. Slangen kom hurtigt efter dem, den kan sagtens overfalde mindre børn, men denne blev dog forskrækket ved børnenes høje råb og forsvandt lige så pludseligt, som den var kommet.

Ja, der er mange farer af forskellig slags. Også mange smitsomme sygdomme. Vore nærmeste naboer havde i lang tid kopper, og mange blev smittede. Nogle kom helt op til vor dør og spurgte efter medicin, og det var svært at få dem til at forstå, at de skulle være isolerede.

Et stykke tid førend missionskasserer Erik Nielsen kom herud for at besøge os, var Torben blevet så mærkelig. Han, der ellers altid er så energisk og foretagsom og springer rundt fra morgen til aften, sad nu helt stille indendørs hver dag. Da Svend var hjemme på ferie, ville han ikke engang ud at lege med ham. Han sagde ikke ret meget og spiste næsten ingenting. Sommetider gik han lige ind og lagde sig på sengen for at hvile, og vi forstod, at der var noget alvorligt i vejen, da han begyndte at få feber med korte mellemrum.

Vi troede først, det var malaria, men medicinen hjalp ikke på ham.

Da så Erik Nielsen var herude, ville vi følge ham til Dar-es-Salaam, da han skulle rejse hjem igen. Vi benyttede da chancen til at få Torben godt undersøgt hos en engelsk læge.

Det viste sig da, at han var blevet smittet af tuberkulose. Men heldigvis var det på begynderstadiet, så han gennem tilskud af kalk, vitaminer og ekstra god mad blev helbredt på to–tre måneder.

Der er så mange afrikanere, som har tuberkulose, og man er altid udsat for smitte.

Vi var glade, da vores dreng igen var rask og frisk.

Nogle måneder senere begyndte han dog at skrante igen. Han ville ikke spise og var træt og sløj. Vi troede da, at det var den samme sygdom, som kom tilbage, og vi besluttede derfor at rejse til missionshospitalet i Nkinga for at få ham undersøgt.

Da vi startede rejsen, begyndte han imidlertid at blive gul i ansigtet, så vi så, at det var gulsot, han havde. Da vi kom til doktoren i Nkinga, sagde denne, som er en fin kristen, at det ganske rigtigt var gulsot, og at der ikke rigtig var noget at stille op med den sygdom, uden at lade den rase ud.

»Han får nok en lang og svær tid nu med opkastninger og uden lyst til mad,« sagde doktoren, »men vi kan da bede til Jesus for ham, thi Han formår at hjælpe, også når det er gulsot, det gælder.«

Både doktoren og hans hustru bad sammen med os inderligt for Torben. Vi overnattede hos disse kære venner denne nat, og vi var alle glade og overraskede, da Torben om morgenen løb rundt og legede, som han plejede, og han begyndte også at spise uden at kaste op bagefter. O, hvor usigelig god Herren er!

Vi rejste hjem, og et par dage efter var Torben helt frisk og rask igen og havde en glubende appetit! Ære være Jesus!

Hver eneste gang, vi har været i prøvelser og nød, har Gud hjulpet og ladet os se en udgang af prøvelserne, selv om det ofte har trukket ud til sidste minut. HAN har været trofast! – Også når det gjaldt de små, dagligdags ting.

Vi havde engang haft gæster i en uges tid, og bagefter var spisekammeret tomt. Vi havde kun kartofler og æg tilbage, og ingen penge før om en måned, når lønnen kom fra Danmark. Vi syntes godt, vi kunne klare os med det resterende en tid, men efter at have spist kartofler og æg og æg og kartofler i over en uge, begyndte vi at længes efter kød.

Om aftenen sad jeg og læste for børnene om Elias, hvordan Gud sørgede for ham og sendte ravnene med kød til ham. Drengene syntes, det var vældig spændende.

Næste dag stod jeg i køkkenet og så på smulerne, der var tilbage at spise den dag. Vantroen havde fået greb i mit hjerte, og jeg tænkte: »Det er da også umuligt, hvad skal vi leve af resten af måneden?« Nu var der bare kartofler tilbage.

Da kom Torben pludselig ind i køkkenet og sagde helt umotiveret og uden at kende mine tanker:

»Tænk mor, hvor er det da godt, at Gud sørger lige så godt for os, som han gjorde for Elias!«

Jeg mærkede, at der skete noget i mit hjerte, og jeg måtte prise og lovsynge Jesus, som sørger for os og endnu aldrig har svigtet os.

Det viste sig da også, at Han er trofast.

Om aftenen kom Emanueli, vor ældstebroder Paulus's søn med en lille taske i hånden. Han blev stående længe og snakkede med os, og pludselig rakte han mig tasken og sagde lidt genert:

»Min far sagde, I skulle have denne.«

Da jeg lukkede op og kiggede i tasken, var det en »Kanga«, en hønselignende fugl, som var slagtet og ribbet, lige klar til gryden!

Hvor vi priste Far i himlen for dette måltid.

Samme aften kom Paulus selv med en dejlig dyresteg. »Jeg har været på jagt,« sagde han, »og det er helt utroligt så meget kød, jeg har fået, så jeg må dele med jer. Det er jo ellers jer, der plejer at hjælpe alle, der kommer ved døren, men nu vil vi have lov at gøre lidt gengæld!«

Vi takkede så meget, og vi priste Jesus, som forundte os den fineste rådyrsteg, man kunne tænke sig!

Peter fortæller:

»Trofast er Han, som kaldte!«

»Se, jeg sender en engel foran dig for at vogte dig undervejs.« Det ord var et af de første ord fra Bibelen, som brændte sig ind i min sjæl kort efter min omvendelse i 1949. Og endnu er det der, og det har været virkelighed for mig, siden jeg læste det første gang. Hvordan skulle det ellers have gået, om ikke Herren havde sendt en engel for at værne mig? – Flere gange har jeg været på vej ned ad det skråplan, som førte mig længere bort fra Gud, indtil Djævelen fik sin vej, som jo ifølge Lukas 12, 5 er at forføre og kaste mennesker i Helvede. Hver gang, jeg var ved at bukke under i laster og synd, var der en højere magt, som greb ind og løftede mig op, indtil jeg til sidst blev frelst.

Jeg husker en nat, efter at jeg var blevet frelst og havde været til et velsignet møde, hvor Guds Ånd havde talt særligt til mig, at jeg havde en mærkelig, men forunderlig oplevelse.

Jeg drømte, at der blev banket på døren til mit værelse. Jeg troede først, at jeg havde drømt, men da det samme gentog sig, gik jeg ud og lukkede op, for jeg troede, der var en eller anden, som ville mig noget. Da der ikke var nogen, begyndte jeg at blive mærkelig tilmode. Da det bankede igen, blev jeg mere opmærksom og sagde: »Herre, er det dig, som banker?« – Der var da en stemme, som sagde til mig: »Vil du gå derhen, hvor jeg sender dig?« – Jeg svarede med det samme: »Ja - ! Og alt blev igen normalt. Da stemmen havde talt til mig, var det blevet helt lyst og varmt i mit værelse, og nu da alt var normalt, så jeg, at frosten var begyndt at smelte af vinduerne. Det var nemlig om vinteren, dette skete.

Jeg syntes, at det var en mærkelig oplevelse og beholdt den for mig selv. Men nu efter alle disse år begynder jeg at forstå, hvor alvorligt det var med dette kald. Når man ser, hvor stor nød, der er her i Afrika, og hvor få arbejdere der er herude, så er det en stor nåde, at man på trods af sin uduelighed fik sagt JA til Guds kald.

Kære ven, som læser dette, har du tøvet med at give dit JA, så skynd dig at få det sagt nu, for Gud står ved sit ord, og Hans løfter er dine, om du vil gå Hans ærinde.

Der skulle dog gå nogle år, inden jeg gik der, hvor Gud ville have mig. Efter en tid svigtede jeg min Frelser og gik mine egne veje. Jeg fartede hid og did og kunne ikke få skik på mig selv.

Det var en vanskelig tid, ikke mindst for mine forældre, som hele tiden bad for mig og forsøgte at hjælpe mig, men det så temmelig umuligt ud. Og til sidst var jeg vist helt opgivet.

Kære ven, du som har bedende forældre, tak Gud af hele dit hjerte! Det er en usigelig hjælp og fordel. Fars og Mors forbøn har en stor og bevarende magt!

Efter nogle år begyndte jeg at gå til møder i København og blev til sidst medlem af Tabormenigheden. Jeg havde påny taget en beslutning om at følge Jesus og give ham hele mit hjerte, og Herren var med i denne beslutning, og han gav mig ny kraft til at stå imod synden.

Efter nogle år blev Anne-Lise og jeg gift, og da vi flyttede op til Nord-Sjælland, blev det vanskeligt at holde kontakten med Tabor vedlige. Derfor samledes vi med kære troessøskende rundt fra de nærliggende byer til regelmæssige møder og bibeltimer i hjemmene, og på den måde opbyggedes troen og det åndelige liv mere og mere.

Der gik nogle år, inden vi på forunderlig måde kom i forbindelse med Eben-Ezer menigheden i Lyngby. Efter at vi begyndte at komme regelmæssigt til møder der, forandredes vore liv totalt. Vi begyndte at regne det åndelige for mere end det jordiske, og vi begyndte at give afkald på timelig fortjeneste mod at komme til møde og gå helt ind for opgaverne i menigheden.

Vi havde vor gang der i ca. fire år, og det var i sidste del af denne periode, at Gud talte så kraftigt til os om at gå ud til hedningerne med Evangeliet.

Efter at have sagt helt JA til dette kald, flyttede vi ind i Eben-Ezers pedelbolig, og tiden kom, hvor jeg måtte sige mit faste arbejde op for at gå ud i Herrens gerning. Da gik det op for os, at vi nu var ude på det dybe vand, hvor troen ofte blev sat på prøve, og hvor bølgerne ofte gik højt.

Den tid er forunderlig at se tilbage på, selv om det har været en tid, hvor vi ofte har tænkt: »Hvad skal vi nu spise i morgen?« – eller »Hvilke sko skal børnene nu have på?« Men altid kom det til tiden, så alle vore behov blev fyldte, ære være Jesus!

Vi fik mange herlige beviser på, at Gud er trofast.

Engang, medens vi boede i »Eben-Ezer«, var vi uden mad i huset og troede, at vi skulle gå sultne i seng. Men lige før aftensmødet ringede telefonen, og en stemme spurgte, om vi kunne bruge nogle

Erik Nielsen på besøg i en hedensk hytte. Læg mærke til påklædningen, og at smilet mangler. De har ikke modtaget Kristus.

Glade og frigjorte kristne! – Til bønnemøde hos høvdingen Paulus. Fra venstre: 1. Samson. 2. Erik N. 3. Paulus. 4. Paulus's søn og hans kammerat. 6. Johanna.

Erik N. hos familien Nasson foran deres hus. Den ældste son, Natanili var i skole. De øvrige løb halvnogne rundt, men blev hurtigt ordnet til fotografering. – Familien er sådanne Herrens tjenere, som man må takke for.

Der spises Ugali i Nassons hjem. Det sker med fingrene og af samme fad. – Så er man som men af deres egne.

slagtervarer. En halv time efter lå en pakke på køkkenbordet med de dejligste slagtervarer af forskellig slags! – Vi blev alle mætte, priset være Herren!

Vi havde også ofte gæster, og vi frydede os over alle vore kære trossøskende, som kom og gik i vort hjem. Det var en regel, at vi fik en kop kaffe, inden vi skiltes med vennerne, som kom på besøg. Ofte ejede vi ikke kaffe i huset, men mange, mange gange har vi oplevet, at der stod et halvt pund kaffe på bordet i køkkenet, uden at vi har vidst, hvor det kom fra.

Engang skulle vi have bønnemøde i vor stue, og vi havde brugt vor sidste tikroneseddel til at købe mel at bage for og til kaffe og fløde. Vi vidste ikke, hvad vi skulle spise næste dag til middag, da pungen var tom. Da vi kom ud i køkkenet efter mødet, stod der en stor pose kaffe og under den lå der – 10 kroner. Jo, Herren ved, hvor hans folk bor! – Der var ingen af vore venner, der vidste, hvilken knibe, vi var i.

MANGE ER KALDEDE –

Under rejser har vi mange gange talt med mennesker, som engang fik Guds kald til tjeneste, enten på missionsmarken i udlandet eller til en eller anden tjeneste for Herren i menigheden. Men de fik aldrig sagt et afgjort JA til Jesu kald, og Djævelen hindrede dem på mange snedige måder. Det er nogle af de ulykkeligste mennesker, vi har mødt; de har bittert fortrudt, at de ikke fulgte kaldet. Du som har kald, skynd dig, kære ven at indfri dit løfte til Herren, Han står fast ved sit ord! – Løfterne er dine! – Giv dit JA i dag!

Hensigten med linierne i denne lille bog er: »At jeg må blive mindre og Jesus blive større.« Vort arbejde her på jorden, indtil Jesus kommer, er at herliggøre HAM!

Der er stor nød i mange lande, og vores inderlige bøn er, at du gennem disse linier må mærke, at Herren kalder dig. For Han har brug for dig!

Det er den sidste tid, vi lever i. Djævelen raser og bruger sine sidste kræfter, førend han skal bindes i tusind år. Lad os stå ham imod og give os ud i tjenesten som sjælevindere! Gud har brug for dig, kære Broder eller Søster, uanset hvem du er. Hver den, som selv er blevet frelst og revet som en brand ud af ilden, har en gerning

at gøre i Herrens vingård, enten på den ene eller anden måde! – Og om du giver ham dit JA,, så vil Han selv virke i dig, både at ville og at kunne. Han sender en engel, som skal vogte dig og stå dig bi på alle dine veje!

Om ikke der havde været en engel ved min side, var jeg aldrig kommet til Afrika. Men ÆRE TIL JESUS, Han drog mig op af det skidne dynd og satte min fod på klippen, og Han sendte en engel til at vogte mig på alle mine veje! Halleluja!

Han kan gøre det samme for dig!

MKWESE

Efter at vi var ankommet til Itigi og skulle begyndte arbejdet som missionærer, hvad vi jo slet ikke havde forstand på, var en af de første udposter, vi besøgte »Mkwese«. Vi havde i denne første tid en evangelist til at hjælpe os i arbejdet, han hed Emanueli Nzuki. Heldigvis kunne han tale en del engelsk. Det var en stor hjælp for mig, da jeg jo endnu ikke forstod kiswahili, hvilket gjorde arbejdet meget vanskeligt i begyndelsen. Så jeg var glad for at kunne tage Emanueli med ud på udposterne tillige med en anden evangelist, Nasson, som dengang boede på missionsstationen. Han havde arbejdet som evangelist siden de første danskere begyndte her, Erna og Robert Conrad, og han kunne en del dansk og lidt engelsk, så det var som regel ham, der tolkede mig på møderne, fra dansk-engelsk til kiswahili, og omvendt. Jeg har ofte takket Gud for denne store hjælp til mig i min begyndelse.

Vi tre besluttede os nu til at tage en tur ud på udposten, Mkwese. Vi startede tidligt om morgenen i vores gamle Landrover. Vi havde købt denne meget billigt, da vi jo var nødt til at have en bil for at kunne passe arbejdet. Den var dog i en meget dårlig stand og bragte os en del kvaler.

Den dag, vi startede til Mkwese, var det endnu regntid, og vejene var ganske dårlige. Det blev til en tur, vi aldrig vil glemme. Turen over til Mkwese gik godt, selv om vi flere gange var lige ved at sidde fast på de plørede veje.

Da vi kom til bestemmelsesstedet, ventede vi at finde en hel flok kristne, men der gik lang tid, hvor vi tudede med bilhornet for at kalde folk sammen, uden at der kom nogen. Til sidst kom der dog

nogle børn, og vi sendte dem af sted for at finde evangelisten, som boede et stykke derfra. Vi gik så rundt i hytterne og besøgte folk og inviterede dem til møde, og efter et par timer fik vi samlet en pæn lille flok, så vi begyndte at synge. De var meget begejstrede for harmonikaen, og alle sang, så det kunne høres langt væk. Det bevirkede, at der kom flere og flere til, så den lille mødehytte blev fyldt til sidste plads, og det siger ikke så lidt herude, da en afrikaner næsten altid kan finde en lille trekant at sidde på.

Vi havde der midt i skoven et herligt møde, hvor flere bøjede sig ved korset for at begynde et nyt liv med Jesus som Frelser.

Klokken seksten startede vi så vores hjemtur. Da vejen var meget dårlig derude i skoven, blev vi foreslået at skyde en genvej indover græsmarkerne og gennem skoven.

Vi havde en mand til at gå et stykke foran bilen, for at undersøge om vejen over marken var god nok, og det så tilsyneladende ud til, at den var fast og god. Vi havde dog blot kørt et ganske kort stykke, da bilen sank fuldstændig i. Der sad vi nu, og det så temmelig håbløst ud for os, men efter meget mas og besvær kom vi da løs, og vi kunne atter fortsætte. Vejen så nu god og stærk ud, så vi troede, at vi nu for alvor skulle køre hjem. Vi kom dog ikke mere end et lille stykke ind i skoven, før vi sad fast igen. Denne gang så det helt håbløst ud. Vi opdagede nemlig, at hele undergrunden var bare sumpe og underjordiske kilder.

Det så ganske vist lovende ud, når vi gik ovenpå jorden, idet den var stærk nok til at bære os mennesker, men da vi kom frem med bilen, sank den i, så alle fire hjul var helt væk.

Nu var gode råd dyre. Det var umuligt for os at få bilen løs ved egen hjælp. Og tiden var gået. Snart ville det blive bælgmørkt. Vi var meget sultne, og drikkevandet, jeg havde med i en flaske, havde vi forlængst delt imellem os. Vi sad modløse en stund men begyndte så alle at bede. Ikke længe efter, at vi havde begyndt at bede, kom en ung mand til syne mellem træerne. Da han så vores stilling, foreslog han, at vi skulle gå hjem til ham og sove om natten. Det havde vi ikke meget lyst til, da vore koner ville blive urolige derhjemme, og de ventede på os med aftensmad. Den unge mand begyndte så at »piga yowe«. Det er et specielt nødråb, de indfødte bruger, når de er i fare, og så er det tvunget, at alle, som kan, skal komme til hjælp, bevæbnede med de våben, som hver enkelt har.

Der gik heller ikke lang tid, førend der var samlet over halvtreds mænd, som alle var bevæbnede med økser, spyd og buer, klar til at gå i krig. Jeg blev først helt forskrækket og bad Nasson om at forklare mig meningen med det hele.

Han forklarede mig, at enhver afrikaner, som hører nødråbet, har ubetinget mødepligt. Siden har vi flere gange hørt, når der er nogen, som var i fare, »piga yowe«, og så har det vist sig, at det enten var en løve, som var sprunget ind over indhegningen til en gård og havde dræbt køer, eller det var en ko, som skulle føde og havde vanskeligheder, eller der var måske en, som var blevet alvorligt syg eller angrebet af vilde dyr. Så skal alle, som er i stand til at gå, komme hurtigst muligt bevæbnede. Dem, der ikke møder op, bliver af landsbyens ældste idømt en bøde og kan risikere ikke at blive hjulpet selv, hvis de kommer i fare. De kan blive helt udelukket af det lille samfund.

Da nu alle disse mennesker var kommet for at hjælpe, blev der et vældigt røre derude i skoven. Det var næsten ikke til at se, da mørket var faldet på, himlen var overskyet, og der var ikke en stjerne at se.

Emanueli fik dem alle i gang med at hugge grene af træerne og andre til at prøve at løfte bilen. Ih, hvor var vi nu sultne og trætte og flere gange ved at miste modet.

Vi havde tændt billygterne, men de blev svagere og svagere, og vi var klar over, at om kort tid ville al strømmen være brugt. Vi satte os igen ned og bad, og det varede kun et øjeblik, så skilte skyerne sig, og månen kom til syne. Nu fik vi alle nyt mod.

Afrikanerne, som var kommet for at hjælpe os, måbede over, at månen sådan kom til syne ved vor bøn, og både muhamedanere og hedninger råbte: »Det er virkelig Gud, som hjælper!« Og så skubbede de på af alle kræfter. Bilen kom løs, og vi kom et godt stykke frem, men så sank den i igen.

Der var nu ca. 50 meter ud til den landevej, og denne gang var det værre endnu. Efter at have arbejdet i lang tid, opgav vi. Vi var helt udmattede og begyndte nu at tale om, hvor vi skulle overnatte, og hvem vi skulle sende til den nærmeste by, Manyoni, efter hjælp.

Da udbrød Nasson pludselig: »Når Gud kan skille skyerne ad, så kan han vel også hjælpe nu!«

Vi samledes atter allesammen omkring bilen. En del var blevet

trætte og var gået hjem, men vi var da ca. 12 ialt tilbage. Dér midt i natten samledes vi, hedninger, muhamedanere og kristne, rakte vore hænder i vejret og råbte til Herren om hjælp.

Efter en stund i bøn, satte jeg mig ind i bilen for at tage Herren på ordet. Jeg startede bilen, og – pludselig var det, som om bilen blev løftet ud af pløret, og i løbet af et øjeblik stod den på vejen med fast grund under sig. Alle råbte med høj røst: »Halleluja! Mungu asifiwe! (Pris ske Gud!).

Da vi kom hjem ved midnatstid, var vi næsten ikke til at kende, da vi var oversmurt med mudder og segnefærdige af træthed. Hjemme på missionsstationen havde Anne-Lise, Ulla og Alfred været i bøn for os, og vi var alle glade for at være samlede igen.

Det gjorde godt med et ordentligt måltid mad.

I lang tid var der efter denne oplevelse fremgang i Mkwese, og når vi kom der på besøg, kom mange med på møderne. De sagde: »Nu kommer Guds tjenere,« og så blev oplevelsen med bilen drøftet om og om igen.

Men hvor Guds værk går frem, der arbejder Djævelen også.

En aften kl. ca. 20 kom evangelisten fra Mkwese på cykel, og han bad os ældstebrødre om at komme hjem til hans hus omgående, da hans kone var blevet besat af en ond ånd.

Han forklarede, at hun blot kunne gå nogle få skridt, så faldt hun, og hun råbte og skreg, så man ikke kunne tale et fornuftigt ord med hende. Han forklarede, at hun om eftermiddagen dagen i forvejen, medens manden havde været ude i marken, havde haft besøg af to medicinmænd, som tvang hende til at drikke noget af en skål, som de havde med. Bagefter begyndte hendes mærkelige opførsel, og nu blev det værre og værre. Medicinmændene drillede evangelisten og sagde: »Prøv nu at bede, og lad os se, om det kan hjælpe.« – Evangelisten var blevet helt modløs, og han kom nu for søge hjælp hos os.

Vi startede og tog ældstebroder Mzee Jacobo og Erasto med, og ved midnatstid var vi fremme i Mkwese, som ligger ca. 50 km fra missionsstationen.

Vi gik, efter at vi havde kaldt de kristne sammen, ind til den syge, som lå hvileløs inde i huset. Vi læste Guds ord sammen og bad til Jesus om kraft og styrke i denne vanskelige situation. Derefter lagde gamle Jacobo og jeg hænderne på den syge og bød i Jesu navn de onde ånder fare ud.

Da begyndte kvinden at skrige og sparke, så vi måtte være fire mænd om at holde hende. Hun begyndte også at spotte Gud med høje råb, men efter atter en gang at have budt over ånderne i Jesu navn, faldt der ro over denne stakkels kvinde, og hun var udfriet.

Vi sang nu lovsange sammen, og hun sang selv med og priste Jesus af hele sit hjerte. Endnu engang viste Gud sin kraft for folkene i Mkwese.

Vi kunne nu vende tilbage med stor tak i vore hjerter til Herren. Men endnu var kampen ikke endt. Der gik mange uger med bønnekamp for den stakkels unge kone, da ånderne kom tilbage, når hun var alene, eller når hun var alene sammen med hedningerne. Da det havde stået på i nogen tid, sendte vi vor evangelist Erasto derover, for at hjælpe igennem denne vanskelige tid, men idet medicinmændene havde gjort alt dette for at hindre evangeliet i at vinde fremgang på deres plads, fortsatte de også, da Erasto kom derover. Da han havde været der i et par dage, blev han syg. Hans mave svulmede op og blev dobbelt så stor som normalt, et sikkert tegn på forgiftning. Det så sort ud for ham, og i 10 dage lå han inde i en hytte i et mørkt rum, og ingen, ikke engang de kristne, turde komme ind til ham, da alle jo vidste, at han havde fået gift. Symptomerne på medicinmandens gift kender alle.

Vi, som var hjemme i Itigi, forstod ikke rigtig, hvorfor det trak så længe ud, inden Erasto kom hjem igen, så vi besluttede at tage derover. Men da vi ankom til Mkwese, var det Erasto, som tog imod os. Han forklarede os, hvordan han i 10 dage havde ligget i den mørke hytte og kæmpet og bedt. Han følte, at Djævelen var ham ganske nær, men når han nævnede Jesu navn, fik han fred. Så til sidst lå han og bad hele tiden. Til sidst fik han vished i sit hjerte for, at Jesus ville gøre ham rask. Og nu stod han her. Han strålede som en sol og priste Jesus for sejr over Djævelen.

Vi tog så Erasto og den unge kone med tilbage til Itigi, hvor hun skulle være en tid hos vor ældstebroder og dennes hustru under rolige forhold.

Der har siden den tid været mange åndelige kampe i Mkwese, men indtil nu har Herren hjulpet igennem til sejr. Priset være Hans underfulde navn!

Erik N. sammen med gamle Jacobo og hans hustru. Jacobo er ældste i menigheden. Han er gammel lovejæger og har med spyd dræbt ca. 50 løver. Han kender ikke sin alder, men regner med at være 90 år gammel.

Dette er Rosemarie og Samson. – Kan I se, at Gud har gjort et under?

Skole-orkestret i Itigi fik i 1966 tre fine trommer sendt som gave fra Danmark. De vakte stor begejstring.

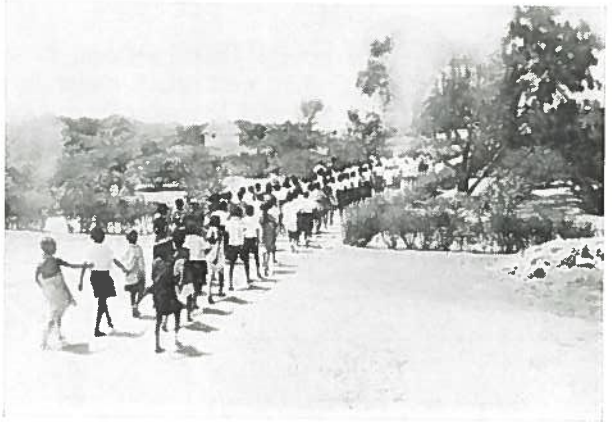

Her danner skolebornene fra stationens skole bagtrop for orkestret. Man synger til trommeslagene.

ZAKAYO

En af vore fritidsevangelister følte for nogen tid siden Guds kald til at rejse på besøg hos sin familie i nærheden af Kintinku for at vidne for dem om Jesus. Han startede til fods. Det er 75 km, og han kom også godt frem til bestemmelsesstedet.

Zakayo har siden berettet for os, at hans familie og gamle venner, som er meget hedenske, forsøgte på alle måder at få ham med til deres drikkegilder, som før han blev frelst. Men da Zakayo i stedet for nægtede og fortalte dem om verdens frelser, blev de forbavsede. Nogle af de nærmeste i hans familie mente, at han var blevet sær, og at det var hans forstand, der var noget i vejen med. De forsøgte at få ham bort fra hans nye tanker, men da det ikke lykkedes, blev nogle af dem ondsindede. Han fortsatte dog glad at vidne for dem. Andre blev grebet af evangeliet om, at man ved tro på Jesus kunne blive løst fra synd og elendighed, og de erkendte, at de behøvede Jesus som deres frelser. De kunne godt se, at Zakayo var blevet en anden, og de ønskede selv at modtage den glæde og fred, som strålede ud af ham. Men hans far syntes, det var noget forfærdeligt noget, at Zakayo ikke længere var som andre mennesker. Faderen forsøgte at hindre ham i at vidne, men der kom stadig flere fra den lille landsby, som ønskede at høre evangeliet.

Efter nogle dage måtte Zakayo tilbage til Itigi, og han startede sin rejse. Undervejs var han inde for at tage afsked med nogle nære venner fra før, og han sad lidt og talte med dem og vidnede for dem.

Det var meget varmt, og han var blevet meget tørstig, og »vennerne« han besøgte, bød ham på en mælkedrik. Efter at have drukket mælken, tog han afsked og rejste resten af vejen med toget hjem til Itigi.

Da han nærmede sig Itigi, begyndte han at føle sig dårlig. Han nåede dog hjem, inden det tog til. Men da han havde været lidt hjemme, blev det helt galt. Vor evangelist og ældstebroder, Samson, som er Zakayo's fætter og boede lige ved siden af, blev kaldt til. Samson så efter kort tid, at Zakayo havde fået gift, da han begyndte at svulme op i maven og fik sår i munden, så Samson skyndte sig til byen for at få fat i et opkastningsmiddel. Da han kom tilbage, lå Zakayo og vred sig i smerter og var nær bevidstløshed. Han gav ham opkastningspulveret og samlede alle de kristne, som boede i nærheden til bøn. Hen sendte bud efter de ældste fra menigheden, og

der blev efter bibelens ord bedt, og ordene fra Esajas 53,8 blev læst og takket for.

Senere på dagen tog smerterne af, og dagen efter var Zakayo helt frisk og rask igen. Endnu engang havde Herren vist sig trofast mod en af sine!

KNIVSTIKKERE

Medens Ulla og Alfred endnu arbejdede sammen med os i Itigi, kom der en dag bud fra regeringshospitalet inde i Itigi by, at de havde brug for vores hjælp, og de bad os komme omgående. Vi skyndte os derind i Alfreds bil, og hvad så vi?

Vi så en døende mand ligge inde på sygestuen med blod flydende ned over hele ansigtet, og vi kunne ikke se, hvem han var. Der var kun en sygeplejerske og en assistent til stede. De vidste ikke, hvad de skulle gøre ved manden, og de spurgte Alfred og mig, om vi ikke kunne hjælpe dem at få ham transporteret til sygehuset i Singida.

Vi fik så at vide, at det var stationsassistenten fra Itigi jernbanestation. Han havde siddet på sit kontor for at gøre dagens arbejde op, da der blev banket på døren. Han gik hen for at lukke op, og straks brasede tre store, stærke mænd ind på ham. De var alle bevæbnede med lange knive, og helt umotiveret overfaldt de ham og sårede ham hårdt med deres farlige våben, hvorefter de lod ham ligge døende på gulvet.

Da folk så det skete, blev der opstand og rædsel blandt alle byens folk. De fik dog bragt den bevidstløse assistent ind på hospitalet, hvor der som sædvanlig ingen doktor var til stede. Desværre er det sådan på mange af regeringens hospitaler, at der ikke er nogen ansvarsfølelse, og arbejdet går som det bedst kan. Doktoren i Itigi begynder at drikke fra morgenstunden, og hele staben følger ham. Hvis man vil have dem i tale, skal det være tidligt om morgenen, for efter middag er de alle mere eller mindre berusede. Ofte forsvinder de hen på udskænkningsstederne, så der ingen er til at efterse arbejdet på hospitalet, og derfor søger de fleste til missionen for at få hjælp.

Da doktoren ikke var til stede, var det, der kom bud efter os, for at vi skulle hjælpe. Politiet blev hurtigt tilkaldt. De to af røverne var flygtet op i nogle tomme jernbanevogne, den tredie var der ingen spor af.

Politiet forsøgte nu med mange ord at få de to røvere til at overgive sig, men der gik meget lang tid uden resultat. Det var tydeligt at se, at politibetjentene var meget bange, de forsøgte på alle måder at komme fra det, men det var jo ikke så nemt, da der var en masse mennesker, som ventede af dem, at de skulle gøre noget.

Pludselig var der en af folkemassen, som råbte til betjentene: »Hent et gevær!« – Det syntes alle, var en god ide, og sådan blev det. Efter en tid kom en betjent tilbage med et gevær, og efter i lang tid at have truet de to røvere med at skyde, overgav de sig og blev så under høje råb ført til byens fængselscelle.

I mellemtiden kørte Alfred og jeg sammen med en af sygepasserne og den sårede stationsassistent til Singida. Vi bad til Jesus om at hjælpe, inden vi kørte. Efter at vi havde kørt en tid, sagde sygepasseren: »Nu ånder han ikke mere!«

Vi standsede bilen og råbte til Herren om hjælp, og efter en kort bønnestund skete det forunderlige, at han begyndte at ånde normalt igen, og vi fortsatte turen.

På hospitalet i Singida ville de ikke tro, at det var muligt at transportere en så såret patient den lange vej. Overfaldet skete kl. 16,30, og klokken var nu, da vi ankom til Singida, blevet 22.

Dagen efter hørte vi, at den ene af røverne endnu var på fri fod, han blev først fundet noget senere i en anden by.

Efter nogle uger kom stationsassistenten igen hjem fra hospitalet, helt rask og frisk. Guds Ånd havde talt stærkt til hans hjerte under hele sygdomsperioden, og han havde nu overgivet sig til Jesus. Han kom en tid efter trofast på vore møder, men blev senere forflyttet til en anden by.

Vi var alle meget taknemlige til Gud, som lod os få lov at opleve dette under. Alle var klar over, at det var Gud, som havde gjort stationsassistenten rask.

VED BØN OG FASTE –

Ca. 15 km fra Itigi er der en af vore udposter, som hedder Nguruwapembe. Der havde længe været en god flok kristne der, men arbejdet var meget hårdt, og Djævelen prøvede på alle måder at ødelægge dette arbejde. Til sidst var næsten alle de kristne faldet i synd

og levede et ulykkeligt liv. De havde kendt Guds godhed, men den onde havde fået et sådant tag i dem, at det var umuligt for dem igen at finde den rette vej. Der var hele tiden splid og spektakler imellem dem, og både medicinmænd og troldmænd havde gjort sit til det sørgelige resultat. Disse Djævelens håndlangere er nogle af vore værste modstandere, da de ønsker at kvæle al kristendom.

Vi samledes nu på brødremøder, og mange gange drøftede vi problemerne i Nguruwapembe. Vi besøgte dem flere gange og forsøgte at få de frafaldne tilbage, men det hjalp intet. Vi forsøgte at holde ekstra bibelundervisning derude, men dette var også uden resultat, der kom en del på møderne, men de levede i synd næsten allesammen. Der var kun to, som virkelig stod faste i troen.

Hvor var vi fortvivlede. Men til sidst blev vi enige om, at det eneste, der var at gøre, var at faste og bede for alle disse stakkels mennesker, som Djævelen havde bundet så hårdt.

Vi holdt nu to uger i bøn ude i mødehytten i Nguruwapembe, og flere dage ind imellem var der faste. I begyndelsen var det meget hårdt. Vi kaldte til bøn formiddag, eftermiddag og aften, men der var bare to fra selve landsbyen, som var trofaste på disse bønnemøder. Den første uge gik uden nogen forandring, men den næste uge begyndte der at komme flere, og det forunderlige skete, at Gud havde hørt alle vore råb og bønner om hjælp. De mødeserien skulle til at slutte, var mødehytten pludselig for lille. En af de sidste dage kom alle de frafaldne undtagen et par enkelte tilbage. De kom frem til forbøn og græd og bekendte deres synder. Og et par uger senere blev Guds Ånd også for stærk for de sidste, så også disse bøjede sig påny ved korset. Priset være vor underfulde Frelser, som ved sin gode Helligånd formår at bøje hjerterne.

De kristne har siden da stået fast og kommet trofast på møderne. En af de to unge, som stod fast under hele denne prøvelsens tid, var Jonny Kamunya, som har været på bibelskole i Kigoma. Han blev efter denne mødeserie deres evangelist, og Gud har siden velsignet arbejdet derude. Snart blev den lille mødehytte for snæver til at rumme dem, som kom til møderne, og de kristne begyndte derfor selv at lave mursten til en rigtig kirke. Kvinderne gik mange kilometer og bar vand på hovedet til at love jordsten af, og mændene stampede i leret og formede sten. På kort tid var stenene færdige, og snart var der fuld gang i byggearbejdet. Der står nu en dejlig kirke på stedet, og den er bygget således, at den samtidig kan bruges til skolestue for børnene. Der er nemlig over 150 børn i Nguruwa-

pembe, som ikke har nogen steder at gå i skole, så vi har tilbudt dem kirken som foreløbigt undervisningslokale. Jonny underviser så børnene i religion, og vi beder om, at også dette arbejde må bære frugt for evigheden.

LANDROVEREN

Vi havde taget imod en indbydelse til at besøge nogle af vore svenske missionærkammerater i Same i Nord-Tanzania. Vi havde dengang en lille Simca at køre i. Den var et år gammel, da vi skulle ud på denne tur. Desværre opdagede vi ret hurtigt efter købet af denne bil, at den var alt for spinkel bygget til de meget dårlige veje her i Tanzania, men da vi købte den, havde vi ikke råd til at købe en mere solid. Vi har dog hele tiden syntes, at det mest ideelle for os ville være en lille Landrover, men vi havde endnu ikke haft nogen mulighed for at få en sådan.

Vi kom godt til Came, skønt vejene var meget dårlige, og vi havde nogle dejlige dage sammen med de troende der, og tiden var kommet, hvor vi skulle tilbage til Itigi.

Da jeg vågnede lørdag morgen, havde jeg en mærkelig fornemmelse af, at der var noget specielt på færde. Jeg følte i mit hjerte, at vi netop den dag ville få vort store ønske opfyldt og få en Landrover. Det var en mærkelig fornemmelse, men jeg var så sikker på, at det netop den dag var vores store chance.

Jeg stod hurtigt op og sagde til Anne-Lise: »I dag får vi en Landrover, jeg kører med det samme til Moshi for at se på en.« Hun rystede opgivende på hovedet og sagde: »Hvem tror du, der vil bytte og give os en solid Landrover for vores lille Simca? – Og vi har jo ikke en øre at give i bytte.« – Kontoen var som sædvanlig tom.

Men jeg spurgte alligevel vores vært, om han havde lyst til at tage med en tur til Moshi, en stor by et stykke derfra. Han havde netop ærinde dertil den dag, så vi kørte af sted i vores Simca, og på vejen til Moshi fortalte jeg ham, hvordan jeg havde haft det om morgenen.

Da vi havde kørt en omgang i Moshi, standsede vi ved en autoforretning, hvor de fleste missionærer handler.

Vi gik ind i forretningen, der tilsyneladende kun havde nye biler, som var udstillet i hele lokalet. Men da vi havde set os om et øjeblik, fik jeg pludselig øje på en Landrover, netop vores ønskebil, aller-

bagest i forretningen. Jeg sagde til Kurt, som min ven hedder: »Der står vores Landrover!«

Vi fik fat i salgschefen og forklarede ham vort ønske. Vores lille Simca var pudset op, så den strålede, men han rystede alligevel på hovedet og sagde, at vi ville komme til at betale en hel del i bytte, hvis vi virkelig skulle have den Landrover. Vi forklarede chefen, hvordan det forholdt sig med os, og hvor hårdt brug vi havde for en god og solid bil i missionsarbejdet. Vi vidnede for ham og fortalte om hele missionens virke. Til sidst sagde han, at han jo kunne prøve at tage en lille tur i vor bil og høre lidt på motoren. Da han kom tilbage efter et kvarters kørsel, gik vi ind på hans kontor, og han sagde, at vi godt kunne handle, men at der måtte gives en del i bytte, som jeg kunne betale helt, som jeg ville over flere måneder.

Jeg sagde så, at hvis vi ikke kunne bytte lige over, kunne det ikke blive til noget, og jeg bød farvel og ville til at gå. Da rejste chefen sig og sagde: »All right, det er jo en god sag, det går til.« – Og inden der var gået en halv time, var papirerne i orden, og vi kørte hjem. Hvor var jeg taknemlig til Herren, som havde hjulpet, så det helt utrolige var sket, at vi nu havde en Landrover.

Da vi kom hjem, stod Anne-Lise på trappen. Hun havde godt hørt, at det var et andet køretøj, som kom, men hvilket?

Stor blev hendes forbavselse, da hun så »ønskebilen«, og hun troede, at vi nu havde en mægtig gæld at betale af på. Efter at vi havde fortalt om handelen, blev der takket og prist, for at Herren havde hjulpet så underfuldt.

Da vi rullede ind på missionsstationen i Itigi, stod afrikanerne og klappede i hænderne og råbte: »Mungu asifiwe!«

KIRKEN I KINTINKU

Arbejdet på Wagogosletten var i fremgang, og det ville snart blive nødvendigt med en kirke i Kintinku, hvor vi kunne samles med alle de kristne. Vi havde i nogle år lejet et hus af nogle indiske forretningsfolk, og der boede vor evangelist Nasson samtidig med, at vi holdt møderne der. Men da dette hus ikke var særlig godt og snart skulle rives ned for at bygges om til forretning, blev det hurtigt aktuelt for os at få bygget en kirke og et evangelisthus i Kintinku.

Inger og Gudbrand Sandvold kom i april 1966 til Itigi som en værdifuld forstærkning.

Inger Sandvold er dansk, født i Skive.

Gudbrand S. er norsk. Parret har tidl. virket i Kenya.

Fire ansvarshavende i Itigi. Fra v.: Peter Madsen. Ældste Paulus. Gudbrand Sandvold. Axel Jensen.

Johanna Mabondo er en dygtig medarbejder, som bl. a. underviser evangelister på bibelugerne. Han følte kald til Itigi, skønt mange havde bud efter ham.

Mabondo har mange børn. Den ældste er regeringsmedlem i Dar-Es-Salaam.

En anden medarbejder i Itigi, evangelisten Erasto.

Det var småt med pengene, og det ville blive dyrere end normalt, da Kintinku ligger på en flad slette, som det meste af regntiden står delvis under vand. Regnen synker ikke ret langt ned i jorden, så hvis vi skulle bygge, var det nødvendigt med en meget solid grund under bygningerne.

Vi begyndte med de få penge, vi havde, og det viste sig, at efterhånden som arbejdet skred frem, kom pengene lidt efter lidt. Hvor det styrkede vor tro på, at Herren var med! – Vi behøvede ikke en eneste gang at standse arbejdet. Det var en stor dag, da murene stod færdigbyggede.

Regntiden nærmede sig, og endnu havde vi ikke penge til at købe materialer til taget, men hvis vi ikke fik taget på, inden regnen kom, ville det hele regne ned, da vi jo havde bygget af jordsten, og så ville alt arbejdet være spildt. Vi lagde vore problemer i Herrens hånd.

Bagefter kørte jeg til Dodoma og købte alt det ind, vi skulle bruge til taget. Vi havde tredive dages kredit hos den indiske forretningsmand, vi altid handler med der.

Vi fik da i en fart tømret taget på, medens skyerne trak op, og det blev mørkere og mørkere i vejret.

Vi blev helt færdige en sen aften, og samme nat styrtede regnen ned med mægtig kraft, så flere huse blev skyllet ned i Kintinku!

På omtrent samme tid, var der en flok venner hjemme i Danmark, som sad og så filmen, som vor kære ven og kasserer, Erik Nielsen havde taget herude, da han var på besøg hos os et par uger i forvejen. Da vennerne så byggeriet i Kintinku på filmen, sagde de: »Vi vil være med at betale, så den kirke kan blive helt færdig.« Samtidig var der andre, som havde set filmen, som også ville være med, og inden vor kredit var udløbet i Dodoma, havde vi fået de 1700,00 kroner, som taget kostede. O, hvor usigelig god Herren er!

Det har været forunderligt for os at se, hvilken omsorg Herren har haft for sit værk og os, både åndeligt og materielt.

Nogle måneder efter, at kirken i Kintinku var færdig, var der en check, som var gået tabt i banken. Den var på 1000,– kroner, og vi vidste ingenting om det, før vi fik besked fra banken.

Men det værste var, at vi havde allerede skrevet checks ud på de 1000 kroner, da vi regnede med, at de var indgået på vor konto, så der var ingen vej tilbage. Vi vidste, at vi nu snart ville få bud fra banken om, at vor konto var overtrukket med 1000,– kroner.

Men Gud havde allerede grebet ind, før end vi råbte. Vor kasserer Erik Nielsen havde følt, at vi var i nød på en eller anden måde, for vi fik pludselig brev fra ham, hvor han skrev, at han var blevet mindet om, at han hurtigt skulle sende 1000 kr. ud til vor bank udover det faste beløb, vi får hver måned. Han skrev: »Jeg ved ikke, hvordan det står til, men nu har jeg altså sendt dem.«

Det viste sig, at disse 1000 kr. lige var indgået tids nok til at dække det underskud, der ellers ville være blevet.

Ja, Herren ved om alle vore veje, og Han svarer, før end vi råber.

Der var også en anden gang, vi var i stor nød med pengesager. Det var i begyndelsen, vi var herude. Vi skulle bruge ca. 2000 kr. i arbejdet, og vi var nødt til at købe de varer, vi behøvede, men vi havde ikke pengene. Vi handlede dog i tro til, at det var Herrens store sag, det gjaldt og ventede så spændt på, at hjælpen skulle komme på en eller anden måde.

Det så dog meget sort ud for os, da hjælpen udeblev. Modet sank, og flere gange var vi lige ved at miste troen. Vi begyndte at tænke på, at når vi ikke fik hjælp, var det sikkert, fordi vi aldrig skulle have været på missionsmarken. I lang tid råbte vi til Herren om hjælp, vi græd og kæmpede for at overvinde den vantro, som ville snige sig ind i vore hjerter. Havde Gud glemt os- – Var det alligevel ikke rigtigt, at man kunne gå ud på løfterne?

Da vor fortvivlelse var på sit højeste, skete det forunderlige, at der en dag var et registreret brev med posten. Vi åbnede det spændt, og der lå en check på 2000 kroner.

Broderen, som sendte dem skrev: »Jeg sender disse penge direkte ud til jer, da jeg føler, at I må have dem omgående!«

Åh, hvor vi mærkede Jesu omsorg igennem disse ord. Så klarede vi lige skærene også denne gang!

Senere opdagede vi, at det ikke var Gud, som svigtede. Men pengene, vi skulle bruge, var sammen med vor løn blevet forsinket på anden måde. Det var en stor styrke for os at vide, at Herren havde holdt sine løfter og hele tiden set til os i vore prøvelser. Sådan har det været gang på gang siden. Når vi syntes, at »nu gik det ikke længere«, så kom Herren os til hjælp i den ellevte time, enten det gjaldt økonomiske eller åndelige behov.

Ofte har der været så meget arbejde, som skulle gøres, at jeg ikke har haft tid til at forberede mig til møderne. Jeg har følt mig helt

tom, og hovedet har været fuldt af alle de problemer, der forekommer på en missionsstation i det daglige arbejde. Når vi så er gået ind til møde i kirken, har jeg sukket til Gud, at han kendte alt om travlheden og mine behov for hjælp til at tale Hans ord til folket. Jeg har da gang på gang oplevet, at i det øjeblik jeg åbnede min bibel på talerstolen, fyldte Jesus mig med sin gode Helligånd og gav mig alt det, jeg skulle sige. Ære til Jesus, som selv har omsorg for sit værk. Han kommer ikke for sent med hjælpen, selv om det ofte sker, at Han venter til sidste sekund.

En sådan guddommelig hjælp oplevede vi også, da det gjaldt sproget. Fire måneder efter at vi var ankommet til Tanzania, var jeg nødt til at tale for første gang på et møde på kiswahili. Der var ingen til at tolke og ingen anden til at tale. Det var sikkert ret ynkeligt at høre på, men vore kære kristne fortrak ikke en mine, men gjorde sig al anstrengelse for at opmuntre og hjælpe os. Da en af dem bagefter blev spurgt, om jeg havde talt godt kiswahili, svarede han så diplomatisk: »Gud hjalp os til at forstå det rigtigt!« – Ofte var vi ved at fortvivle, når afrikanerne kom til vor dør og trængte til hjælp på den ene eller anden måde, og vi ikke forstod eet ord af, hvad de sagde. Vi har ofte tænkt: »Hvorfor sendte Gud ikke nogle bedre kvalificerede folk herud?« Men det var så herligt, at da der var gået knapt et års tid, havde vi ingen problemer med at forstå vore kære sorte venner. Dette kunne vi så afgjort ikke tage af os selv, men Jesus så til vore behov også da. Vi havde nemlig ikke tid til at åbne vore lærebøger en eneste gang, efter at vi kom fra sprogskolen, så det var Gud, som hjalp også her.

LØVEMÆND OG REGNMAGERE

Disse har stadig stor indflydelse i mange dele af Tanzania. Vi har f. eks. en udpost, som hedder Gurungu, hvor vi særlig har mærket, hvor stor magt troldmændene og løvemændene har over folket.

I Gurungu har vi en skole, hvor ca. 130 børn bliver undervist fra første til fjerde klasse. Her har vi hvert år store problemer med at få forældrene til at sende deres børn i skole. Troldmændene er imod, at kristendommen og civilisationen kommer ind på deres enemærker, og de gør derfor deres til at forskrække både forældre, børn og lærere, så der til stadighed er problemer på denne plads, både med at få børnene i skole og med at få lærere. Ofte sender forældrene i Gu-

rungu deres skolemodne børn længere ind i skovene til familie eller venner, så børnene ikke kan komme i skole.

For et års tid siden var det særlig slemt. Lærerne stak af fra deres arbejde i Gurungu, og vi kunne ikke få at vide, hvad den egentlige årsag var til, at de ikke ville være der, det var umuligt at få helt klar besked. Vi søgte nye lærere, men ingen ville til Gurungu. Skolen stod nu uden lærerkræfter i næsten et år. Vi fik forskellige vikarer til at komme, men det varede kun et par uger, så rejste også de. Den sidste vikar, som rejste, havde jeg en lang samtale med, og til sidst lykkedes det mig at få at vide, hvad der var ivejen.

Han fortalte, at om morgenen klokken otte, når børnene skulle i skole, havde han set løver rundt i buskadset omkring skolen, og han var sikker på, at det var derfor, at børnene var bange for at komme i skole. Og om natten listede der løver rundt omkring lærerhusene og knurrede, og han så tydelige spor af dem om morgenen. Han var derfor bange for at bo alene og bad om, at en anden lærer måtte komme og bo sammen med ham. Da dette ikke var muligt, forlod også denne lærer Gurungu, og skolen måtte igen lukkes.

Jeg talte nu med vores ældstebroder Paulus, som også er det man før kaldte Høvding på pladsen omkring missionsstationen. Vi rejste sammen til Manyoni for at tale med øvrigheden om vore problemer i Gurungu, da Paulus mente, at der var noget andet med i spillet.

Der blev nu sendt politi til Gurungu for at undersøge sagen, og der blev i løbet af to uger fanget i alt 8 »Løvemænd«.

»Løvemænd« er mænd, der som børn er taget til fange af troldmændene. De er helt under troldmandens indflydelse, nærmest hypnotiserede, og de bliver i mange år opfostret til at arbejde for troldmanden og gøre præcis, som han ønsker. Også voksne kan blive taget til fange og hypnotiseret til dette arbejde. Enhver, som har noget imod en eller anden, kan gå til troldmanden og få sin fjende udryddet mod god betaling. Så sender troldmanden sine tjenere, som faktisk er medier, der ikke ved, hvad de selv gør. De er overtrukket med løveskind og har indenfor skindet løveklør og knive, som de overfalder offeret med, så det ser ud, som om det er en rigtig løve, der har været på spil. De kan brøle præcis som løver og springe lige så højt som disse. Det er helt utroligt, men sandt, og det er helt klart, at troldmændene står i åben forbindelse med Djævelen. Regeringen tog sig af de otte »Løvemænd«, og det viste sig, at troldmanden havde fået betaling i form af majs og kvæg af børnenes forældre

for at sørge for, at børnene blev fri for at gå i skole. Forældrene ønskede, at børnene skulle være med at arbejde i markerne og passe kvæg, og det passede fint for troldmanden, som ikke brød sig om kristendommen og skolevæsenet, som jo bringer oplysning til den nye generation.

Regnmagere er folk, som tjener penge på andres uvidenhed og overtro.

Vi blev meget forbavsede over en dag at høre, at der på hele egnen omkring missionsstationen var blevet opkrævet 50 cent af enhver af egnens beboere, som ønskede regn på sine marker. Vi kunne jo se, at der trak mørke skyer sammen, og at den længe ventede regn snart ville komme. Men denne chance for regn benyttede regnmageren, også en slags trolddoktor, og han samlede folket og sendte bud ud i hver eneste hytte, at nu måtte ingen bestille noget. Alle skulle sidde i deres hytter, ingen måtte trække vand op af brønden, ingen måtte hakke i marken, og alle skulle betale 50 cent til regndoktoren, så skulle han nok sørge for, at der kom regn. Dem, der ikke ville følge denne forskrift, ville blive udelukket og straffet af det lille samfund og ville ingen hjælp få fra naboer og stammefrænder, hvis de kom i vanskeligheder.

En af vore kristne kom og fortalte os dette en morgen, og stor var vor forbavselse, da vor færstelærer i skolen sagde, at han også havde betalt. Overtroen sidder dybt, selv hos dem, som har gået i højere skoler.

Vi havde dog den store opmuntring, at flere af vore kristne havde nægtet at være med til at betale. Flere af dem var blevet lovet prygl på grund af, at de nægtede, da regnmageren havde sagt, at om ikke alle betalte, kunne han ikke garantere for resultatet, så det blev næsten til strid imellem dem. Nu kom et par af de kristne og spurgte om råd, da de inderst inde ikke var helt sikre på udfaldet, hvis de nægtede. Vor evangelist Samson, samt Klara og Anne-Lise gik rundt til de kristne for at opmuntre dem og forsikre dem om, at det er Gud, som sender regn. Br. Axel Jensen og jeg havde ældstemøde med evangelisterne, men dagen efter på søndagsmødet blev der talt om, at vi alle skulle lære at regne med Gud for regn og høst. Folk lyttede vældigt, og det viste sig ved en senere lejlighed, at regndoktoren havde mistet mange tilhængere. Der kom da heller ingen regn den dag, han havde lovet. Skyerne forsvandt igen, og nu var folk spændte på, hvad der videre ville ske.

Vi havde altid bedemøder om torsdagen, og den førstkommende torsdag samledes de fleste kristne for at bede om regn. Det varede heller ikke længe, før regnen begyndte at tromme på bliktaget, så der blev stor lovprisning. Det viste sig senere, at næsten hver torsdag derefter, når vi var samlede til bøn, øsregnede det, så vi næsten ikke kunne høre taleren. Det var et stort vidnesbyrd for folkene, både kristne og hedninger.

SAMSON OG ROSEMARIE

Samson var meget ulykkelig, inden han blev en kristen. Han kunne ikke forstå, hvorfor hans skæbne skulle forme sig på denne måde. Han kunne nemlig ikke tale rigtigt, men han måtte udtrykke sig ved forskellige lyde og fremstammede halve ord. Det var slet ikke så let for ham, for der var ingen rigtig, der brød sig om ham, ikke uden på udskænkningsstederne, hvor han færdedes meget, og hvor han brugte alle sine penge til brændevin. Alt, hvad han tjente på majsen, han solgte, gik lige til brændevin. Når han så blev fuld, var han farlig for sine omgivelser, han slog til den første, han mødte, så alle var bange for ham, når han var fuld. Han var ulykkelig på grund af sin talefejl, men det værste for ham var dog hans kone, Rosemarie.

Da han for nogle år siden sammen med sin Far havde købt hende, syntes han, de havde det ganske godt sammen, men efter en kort tid havde det vendt sig, og nu var det helt galt. Hvad skulle han dog gøre.

Hans kone havde været hjemme at besøge sine forældre en tur, og da hun kom tilbage, var hun helt forandret. Han var sikker på, hun var besat af onde ånder. Han havde hørt om sådan noget før. Samson kendte udmærket troldmændene på deres hjemegn, wagogosletten, og der var ingen tvivl om, at forældrene havde taget Rosemarie hen til en sådan trolddoktor, for at han skulle kurere hende for en eller anden sygdom, medens hun var hjemme. Og den medicin havde bevirket, at hun nu lå derhjemme i deres fælles hytte og skreg og råbte og havde ondt alle vegne. Hun flåede sit tøj i stykker, og man kunne ikke tale hende til rette. Hun bare skreg.

Så snart hun havde det lidt bedre, rejste hun rundt i de større byer og levede som skøge. Hun var altid sammen med andre løse kvinder og levede et frygteligt utugtigt liv.

Så skete det en dag, at vi havde besøg i menigheden i Itigi af to unge brændende evangelister. De gik rundt på husbesøg sammen med ældstebroder Jacobo, og på et af disse møder hørte Samson om Guds kraft til at løse de bundne og frelse fra al synd.

Det lød underfuldt i hans ører. Tænk, at Jesus, Guds søn, virkelig har al magt i himlen og på jorden, også i dag. Han følte, at det var, hvad han havde brug for, virkelig at blive frelst og få sejr over synden. Tænk, at blive fri for denne evndelige trang efter »Pombe«, brændevin.

Han gik frem til forbøn, og der bøjede han sig, bekendte sine synder og blev frelst i Jesu navn. Han havde før hørt evangeliet, men aldrig på denne måde. Nu følte han det, som om en stor byrde blev løftet af hans skuldre, og han blev så let om hjertet.

Da han kom hjem, sang han på en strofe fra eftermiddagsmødet. Rosemarie så forundret på ham og spurgte, hvad der dog var i vejen med ham, siden han var så glad.

Samson fortalte hende om mødet sammen med evangelisterne, og at disse venner troede på, at Jesus formår at gøre det samme i dag, som da han gik hernede på jorden.

Rosemarie ville ikke høre mere om dette og slog det hen, men Guds Ånd arbejdede med hende.

Samson havde en fætter, Zakayo,. som var herligt frelst og med i vor menighed. Han og Samson gik dagen efter hen til evangelisterne og gamle Jacobo og bad dem om at komme hjem til hytten og bede for Rosemarie. De gik allesammen hjem til hende og holdt et møde i hytten. Nu ville Rosemarie gerne have, at de skulle bede for hende. Hun vidste selv, at der var noget galt med hende, og at hun var besat, så hvis det virkelig var rigtigt, at Jesus kunne uddrive disse onde åndsmagter, så ville hun gerne bedes for.

Evangelisterne, som var meget ivrige sjælevindere, fastede og bad meget netop i disse dage, og nu begyndte de at bede for den ulykkelige Rosemarie. Snart bekendte hun alle sin synder og ønskede at give sit hjerte til Jesus. Men da begyndte ånderne i hende at kæmpe for deres bytte. De rev og sled i hende, så hun blev kastet hid og did. Hun skreg endnu værre end før og rev sit tøj i stykker.

Nu blev der bedt og råbt til Gud i mange timer. De kære evangelister gav ikke op. De lagde hænderne på hende, som der står i Guds ord, og bød de onde ånder fare ud i Jesu navn. Og efter mange timer i bøn blev Rosemarie befriet og løst ud af Satans lænker og bånd.

Hvor var det forunderligt. De kristne samledes og takkede og priste Gud for denne sejr. Rosemarie kunne nu synge lovsange til Jesu ære. Kun dem, der har set hende før og nu, kan sige, hvilket stort under Gud gjorde på denne dag.

En ung mand, Paulo Izaka, var også tilstede. Han var kommet på besøg, og han havde intet med kristendom at gøre, men ønskede dog at overvære dette bønnemøde, da han vidste, hvordan Rosemarie havde været i mange år. Da han så, hvorledes hun blev løst i Jesu navn, faldt han på sit ansigt og overgav sig uden betænkeligheder til Jesus. Han blev selv frelst og fuldstændig forvandlet fra samme stund.

Senere rejste Paulo Izaka hjem til sit hjemsted, Makasuku, og fortalte, hvad han havde set og hørt i Itigi og om, at han selv var blevet frelst. Hans Far blev rasende, og han fik megen modstand. Men han blev ved med at vidne uden frygt. Til sidst sagde hans forældre: »Vi vil til Itigi for at se, hvad det er for en kirke, og hvad det er de fortæller i den kirke.«

Både Paulos Far, Mor og søskende kom til Itigi, og efter en tid slog de sig ned for at blive boende der. Det varede ikke længe, før de alle gik i dåbsklassen og havde overgivet deres hjerter til Jesus. Det var en lykkelig familie. Ikke mindst Paulo var glad. Han var så brændende og ivrig, og vi besluttede at sende ham på bibelskole. Da han kom hjem, havde han kun eet ønske, og det var at rejse til sit hjemsted, wagogosletten, som evangelist. Han voksede hurtigt i troen og blev døbt med Helligånden, så vi forsøgte at sende ham til Kintinku for at hjælpe som evangelist der. Og han har siden da vundet mange sjæle for Jesus. Han er underholdt af venner i Danmark, og nu arbejder han i sin fødeby Makasuku.

Sidst han var i Itigi på besøg, vidnede han endnu engang på mødet om dengang, han kom på besøg hos Rosemarie og Samson. Han fortalte gribende om den kraft, der var til stede, da Rosemarie blev løst fra de onde ånder, og om, hvordan han selv måtte overgive sit liv til Jesus, da han så underet ske. Må Gud virke, at denne kraft må blive mere åbenbaret i dag, så sjæle må bøje sig ved korset.

Efter at der var blevet bedt for Rosemarie, blev hun helt rask, og hun kunne nu lave mad til sin mand som før i gamle dage. I de år, hvor hun havde været syg, var det altid Samson, som måtte koge maden, men det forandrede sig nu.

Evangelisterne Emma (tv.) og Mary.

De er søstre til vor medarbejder pastor Williams, og de har været os til stor hjælp i syge- og børnearbejdet.

Dette er evangelist Johanna Mkuwi.

Evangelist Marko Urugbu.

Evangelist Emanueli Paulo.

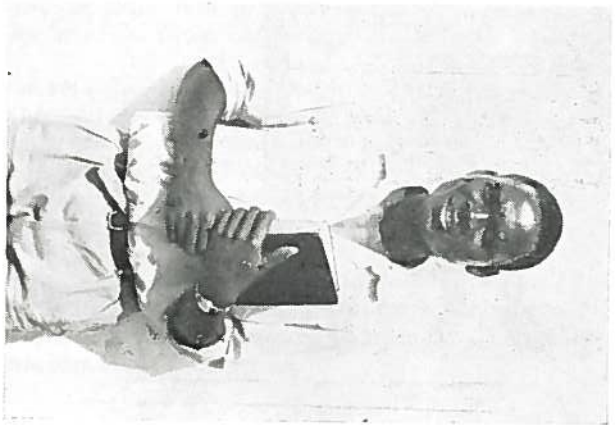

Evangelist Johny Kamussia.

Både Rosemarie og Samson kom nu trofast i dåbsklassen og blev undervist i Guds ord om nødvendigheden af at følge Jesus og vandre efter Guds ord. Senere blev de døbte, og alt forandrede sig for dem.

Alle deres naboer og nærmeste var forbavsede over, hvad der var sket, og de stillede sig meget tvivlende og sagde, at de var spændte på, hvor længe det ville holde. De troede ikke på, at der virkelig var sejr over troldmændene og de onde ånder.

Da Samson så, hvordan hans hustru var blevet rask, kom han til at tænke på, at når Jesus var så mægtig, at han kunne uddrive disse onde ånder, så kunne han vel også selv komme til at tale normalt.

Når der blev kaldt frem til forbøn på møderne, gik Samson frem. Han ville så gerne tale rigtigt, og om nu Jesus ville helbrede ham, så ville han bruge sin stemme til at fortælle alle mennesker, også sin egen stamme om, hvad Gud havde gjort for ham og hans kone.

Men der skete ingenting. Han gik frem den ene gang efter den anden, men der var ikke noget synligt resultat. Til sidst var han ved at opgive det. Han ransagede sig selv, om der var noget galt i hans forhold til Gud, men han havde jo overgivet sig helt til Jesus og fået al sin synd tilgivet, og han havde en usigelig glæde i sit hjerte.

Ældstebroder Jacobo opmuntrede ham meget til ikke at blive træt. Han sagde til ham, at han af hele sit hjerte skulle søge Helligåndens dåb, og han fortalte ham om den kraft, man får, ved at blive døbt med Helligånden.

Samson begyndte nu at søge Helligåndens dåb, og efter nogen tid blev han mødt af Gud med en mægtig kraft. Helligånden faldt på ham, og han priste Gud under gråd, og han talte et sprog under bønnen, som han ikke selv forstod. Efter mødet med denne kraft mærkede han, at der var sket noget med hans tunge. Han havde nu lettere ved at udtale og forme ordene på sit modersmål. Hvor var han glad.

Der var nu fremgang for ham hver eneste dag, så han snart kunne aflægge sit personlige vidnesbyrd i menigheden. Det var forunderligt at høre ham vidne om sin Frelser. Han begyndte nu at blive ivrig og fortalte alle om sine og Rosemaries oplevelser. Også hans kone var blevet døbt med Helligånden, og vi mærkede, hvordan det brændte i dem begge efter at vidne om Jesus for andre mennesker. Vi havde en indre vished for, at Gud ville bruge disse to i sin tjeneste, og vi ville gerne have, at Samson skulle på bibelskole i Puge. Først var hans kone imod dette, da vi foreslog det. Hun havde endnu lidt frygt i sit hjerte for at være alene, medens manden var borte, og Djævelen

søgte at forhindre, at Samson kom af sted til Puge. Men da han selv var meget opsat på at komme dertil, rejste han trods al modstand alligevel. Han ville gerne møde andre unge fra Tanzania og komme mere ind i Guds ord.

Da han rejste, mødte Gud igen Rosemarie, så hun overgav sig pånyt med sjæl og legeme til Gud og sagde til Herren, at hun nu var villig til hvad som helst for Jesunavnets skyld.

Samson havde det velsignet på bibelskolen. Men en dag blev han nervøs. Læreren sagde, at de nu kunne skiftes allesammen til at læse et stykke i bibelen. De begyndte fra en ende af at læse allesammen. Samson sad og var forlegen, da han jo ikke kunne udtale ordene helt korrekt. Skulle han nu blive til skamme for hele flokken af kammerater og hakke og stamme sig igennem det stykke, han skulle læse?

Men da det blev hans tur, og han begyndte at læse, opdagede han til sin store lettelse og overraskelse, at det gik så let. Der var ingen, som kunne høre på ham, at han havde haft vanskeligheder med at tale. Nu fik han ny frimodighed, og han vidnede med glæde og begejstring for alle sine kammerater om, hvad der var sket.

Da han kom hjem fra bibelskolen, som havde varet i tre måneder, var han lykkelig og glad. Nu kunne han tale frit ud. Både han og hans kone var med på alle møderne, og Samson var med ude at vidne i sin fritid. Da vi blev tilbudt en løn til en heltidsevangelist fra en søster i Danmark, var vi ikke i tvivl om, at Samson ville være den rigtige til at arbejde for denne løn. Det viste sig nemlig hurtigt, at han var meget dygtig og praktisk, og hele menigheden holdt meget af ham.

Da vi spurgte ham, om han ville forlade sine marker og gå ud som heltidsevangelist, var han straks villig. Han havde længe følt kald til det, men han vidste ikke, hvordan det skulle blive muligt. Han ville gerne ned at vidne for sin egen stamme, wagogofolket, men vi havde hårdt brug for en hjælp på missionsstationen, så vi ville prøve ham der en tid først og undervise ham om arbejdet.

Rosemarie og Samson flyttede da ud til missionsstationen og boede der i to år. Der var mange ting for dem at komme ind i, men det varede ikke længe, før Samson var vor bedste medhjælper. Han har båret mange byrder for mig i de to år og taget sig af mange problemer, som jeg ikke kunne nå at tage mig af. Vennerne i menigheden blev også så glade for ham, og da vi havde stort behov i menigheden af ældstebrødre, blev Samson indsat som ældstebroder. Det var en gave fra Gud, at vi fik denne hjælp.

Da Samson og Rosemarie havde hjulpet os i to år i Itigi, begyndte det for alvor at brænde i deres hjerter, at komme ned på wagogosletten og vidne for deres eget folk.

Vi har altid haft stor nød for den store wagogoslette, hvor folket lever i stor nød og uvidenhed om frelsen i Jesus Kristus. Vi har ofte ønsket, at vi selv kunne flytte derned, men da det jo var umuligt, har vi bedt meget til Gud om at hjælpe, så dette folk fik evangeliet. Vi så det derfor som et bønnesvar, at disse kære to skulle derned. Det var svært at skulle undvære dem på stationen, men Gud sendte os andre kære medarbejdere dertil i stedet.

Samtidig med at Samson rejste ned til wagogofolket i byen Kikuyu, fik en af vore andre kære evangelister også kald dertil. Erasto hedder han. Så der er nu fire dygtige medarbejdere dernede, som vi takker og priser Jesus for. Der er nu en lille trofast flok dernede i Kikuyu, som er gået over fra mørke til lys og har modtaget Jesus i deres hjerter og er blevet løst fra synden.

JOHANSONI

Den 3. december 1966 havde vi planlagt at rejse en tur til Oldeani for at besøge de kristne der og for med egne øjne at se nødvendigheden af at få opført en kirke på denne plads.

Vi havde bestemt os til at tage af sted tidligt mandag morgen. Dagen før kom jeg fra møde i Gurungu og ville tage en tur ind til Itigi by for at hente den sidste post, inden vi skulle være borte en uges tid.

På vejen til Itigi mødte jeg vores førstelærer Zakayo, som kom hæsblæsende i fuld fart på cykel. Han gjorde alle mulige bevægelser for at få mig til at standse.

Da jeg standsede bilen, fortalte, eller råbte han til mig, at jeg skulle skynde mig til Itigi, da pastor Williams lille 2½ årige dreng Johansoni var faldet ned i brønden, som er ca. 30 fod dybt.

Heldigvis var der ingen vand i, da det var i slutningen på tørtiden, hvor de fleste brønde var udtørrede.

Jeg skyndte mig ind på hospitalet, hvor drengen i mellemtiden var blevet indlagt. Der var strømmet en masse mennesker til, men jeg fik banet mig vej ind til en af sovesalene, hvor drengen var anbragt på en seng.

Jeg spurgte efter doktoren, men han var gået. Så spurgte jeg efter en sygeplejerske, men med samme resultat. Desværre er der meget dårlige forhold på mange af regeringens sygehuse herude, da de fleste ansatte er forfaldne til brændevinsdrikkeri. Folk mente også denne dag, at doktoren var gået til drikkegilde og ikke var i stand til at udrette noget. Der var en af de unge sygehjælpere, som havde taget sig lidt af drengen og forbundet hans hoved, så godt han kunne

Drengen havde under faldet, da han jo sikkert var faldet med hovedet nedad, ramt en spand, som lå i bunden af brønden, og han havde derved fået et åbent kraniebrud, så der flød blod ud af både næse, ører og mund.

Jeg var straks klar over, at skulle der gøres noget, skulle det gøres hurtigt, men ingen af os troede, at der var ret meget at gøre for at bedre hans tilstand, dog var det jo trist at skulle lade ham ligge under tilsyn af halvberusede folk.

Lille Johansoni åndede tungt i sin bevidstløse tilstand. William og jeg besluttede da at køre til regeringshospitalet i Singida, hvor der var større sandsynlighed for, at han kunne få ordentlig pleje. William var hårdt prøvet i denne tid. Hans kone var i forvejen i Singida med deres to piger på hospitalet, så det ville også blive svært for hende, når vi kom med deres tredie barn i bevidstløs tilstand.

Vi bad sammen for den lille dreng, og så skyndte William sig hjem for at pakke de fornødne ting, så han kunne overnatte på hospitalet.

Først kørte vi ud på missionsstationen, som ligger på vejen til Singida, og søster Inger bekræftede, at det var nødvendigt, at Johansoni kom under kyndig lægebehandling og kom hen et sted, hvor han kunne ligge i ro og få kærlig pleje.

Da Anne-Lise og jeg i forvejen havde pakket vore ting færdige til rejsen til Oldeani, kørte vi alle af sted straks. Vi måtte køre ganske langsomt, da vejen på dette tidspunkt af året er frygtelig humplet og dårlig. Vi bad hele vejen til Jesus om at stå os bi i denne vanskelige situation.

Endelig efter flere timers forløb kom vi til Singida, hvor vi kørte op til Axel og Clara Jensen. Vores bil havde nemlig fået punktering undervejs, og vi kørte på det meget dårlige reservehjul. Vi var meget taknemlige til Herren, som havde bevaret os så langt uden yderligere punktering. Det er jo en jævnlig foreteelse her, at man kan have flere punkteringer på en tur, og det ville have været skæbnesvangert, om vi skulle have holdt så længe og lappet på vejen.

I Singida havde vi en stund i bøn for drengen, og bagefter lånte vi broder Axels bil til videre rejse. Vi opdagede nemlig til vor skuffelse, at der ingen hjælp var at få på Singida Hospital heller.

Vi kørte så til et katolsk missionshospital, som ligger ca. 30 km fra Singida. Vi ankom dertil klokken 24, og alle var gået til ro. Vi fik fat i doktoren, som var ualmindelig flink og forstående.

Den kvindelige læge undersøgte nu drengen, medens jeg stod og så på det. Hun forklarede mig, at der ikke var ret meget håb, men hun lovede at gøre, hvad hun kunne.

Efter sammen med William og hans hustru, som vi havde taget med fra Singida, endnu engang at have anbefalet alt i Herrens hånd, tog vi afsked.

Efter nogle dages forløb, da vi var på hjemvejen fra vor tur til Oldeani, kørte vi ind om hospitalet, og til vor store glæde så vi, at drengen stadig var i live. Doktoren mente ikke, der var andet at gøre end at vente og se tiden an. Drengen var imidlertid kommet til bevidsthed, men kunne ikke tale.

Efter endnu nogle dage besluttede lægen at punktere panden, da den stadig var voldsomt hævet.

Efter nogen tid blev vi kaldt op på hospitalet. Vi kørte straks til Singida og tog her broder Axel Jensen med. Da vi ankom til hospitalet, kom vi hurtigt i forbindelse med lægen, som forklarede os, at hun nu et par gange havde punkteret panden på drengen og konstateret, at det var hjernevædsken, som var løbet ud, og lægen forklarede os, at det ville være umuligt for den lille drenge at leve mere end et par dage til.

Der blev stor sorg i den lille sygestue, hvor William og hans hustru boede sammen med børnene. Axel og jeg blev meget bedrøvede også, da vi alle holdt så meget af drengen og hele denne familie. Klara og Axel havde jævnligt besøgt dem på hospitalet, og vi havde allesammen håbet, at den lille Johansoni skulle komme sig snart.

Broder Axel vidnede for lægen om, at når alt ser umuligt ud for mennesker, så er der stadig åbent til himlen, og at Jesus formår at helbrede de syge.

Vi blev snart alene sammen med William og hans kone, og vi bøjede sammen vore knæ ved sygesengen og råbte til Jesus om helbredelse for den lille dreng, som vi alle holdt så meget af.

Efter en tid i bøn tog vi igen afsked med forældrene, og vi tog straks tilbage til Itigi, hvor arbejdet, som vi forlod i hast, jo stadig ventede på os. I Itigi var vi i den tid travlt optaget med at lægge tag på alle de bygninger, som Herren i denne tørtid havde givet nåde til at opføre. Vi gik hver dag og ventede spændte på, hvordan det skulle gå med Johansoni.

Efter en tid fik vi det glade budskab, at han allerede dagen efter at vi havde bedt for ham var så frisk, at han kunne overføres til et større hospital i Nairobi, hvor lægen mente, det ville være nødvendigt med en operation.

Vi mente, at dette ville være umuligt, da det ville blive frygtelig dyrt, mindst 100,– kroner om dagen foruden operationen og medicin.

Doktoren talte med hospitalet i Nairobi over radioen og ordnede det sådan, at drengen kunne få gratis ophold på hospitalet. Det var et stort bønnesvar.

William rejste nu med sin lille dreng til Nairobi. Vi kunne ikke forstå, at vi i lang tid ikke hørte noget fra dem, men da postgangen herude jo er frygtelig langsom, måtte vi væbne os med tålmodighed. Til sidst kom der da også brev fra William, hvor han fortalte om, at rejsen var gået godt, og at de nu var ankommet til den store by med masser af mennesker, gader og høje bygninger, som han aldrig havde set magen til. Han var ved at fare vild i mylderet, men Gud ledte ham på forunderlig måde sammen med pinsevenner fra »Assemblies of God«, som havde taget sig kærligt af ham, og hos dem kunne han bo, så længe drengen skulle være på hospitalet.

Imidlertid stod doktoren på det katolske hospital ved Singida i forbindelse med Nairobi hospital hver uge over radioen, men efter 4 uger var der stadig intet nyt. Vi blev ved med at bede, og til sidst kom der pludselig besked om, at drengen kunne udskrives, frisk og rask.

William var glad, og alle vi andre, som på nært hold havde fulgt denne kamp på liv og død, måtte nu takke og prise Jesus, som havde grebet ind.

Det var et stort vidnesbyrd for alle de ansatte på hospitalet om, at Jesus formår. Katolikkerne tror jo ikke rigtig på, at Jesus helbreder fra sygdom endnu i dag, men her var der syn for sagen, og alle måtte sande, at underets Gud endnu lever!

Et lille udpluk af de kristne kvinder i Itigi.

Søndagsskolen i Itigi fotograferet.

Parti fra Dar-Es-Salaam, Tanzanias hovedstad.

»Worlds End« – et bjerg i Tanzania.

William er nu atter i Itigi, og drengen leger som før. Når han bliver stor, kan han sikkert ikke huske noget om dette under, men hans store søskende Ruth, Richard og Peter vil sikkert aldrig glemme den tid, hvor der hver dag blev råbt til Gud om hjælp for lillebror. Også mange af de kristne, som trofast var med til at bede i denne tid, blev styrket i troen og vil aldrig glemme den vanskelige tid. Også de to piger, som havde været syge, var nu raske, så der var lovsang og tak i den lille familie, da de igen kunne samles, sunde og raske.

MEDICINMANDEN OG HANS TROLDDOMSKUNST – ELLER JESUS OG HANS KÆRLIGHED?

Dette var de to kontraster ,en far for nogen tid siden blev stillet overfor hernede.

Vi var gået ud en tidlig morgen for at besøge folkene i Damalugu, en lille plads et godt stykke her fra missionsstationen.

Ved en af de første hytter, vi besøgte, sad en lille dreng på ca. 7 år midt i gården og rystede af kulde. Han var uden en trævl på kroppen og indsmurt i kogødning fra isse til fod!

Vi blev forskrækkede ved dette syn og spurgte faderen, som kom ud for at byde os velkommen, hvad dette skulle betyde. Han så sky på os og sagde, at drengen var frygtelig syg. Nu havde medicinmanden – mod god betaling – undersøgt drengen og havde sagt, at den eneste måde, han kunne blive rask på, var at sidde således indsmurt og uden tøj på hver dag fra solopgang til solnedgang.

Vi var rystede over en så umenneskelig behandling og bad faderen om at sætte sig og høre på noget bedre, vi havde at fortælle om. – Vi fortalte ham om Jesus og Hans store kærlighed til mennesker, og vi fortalte, hvordan Jesus i tidens løb har hjulpet både os og mange, mange andre.

Da vi til sidst spurgte ham, om han ville tro vor beretning, og om vi måtte bede for drengen, svarede han Ja.

Da vi så havde bedt for barnet og helt lagt ham i Guds hænder, bad vi faderen om hurtigst muligt at vaske drengen ren, give ham tøj på og lægge ham til hvile ved bålet inde i hytten.

Noget modvilligt udførte han, hvad vi bad ham om, og vi kunne gå videre til andre hytter.

Vi hørte gennem vor lærer i Gurungu, at drengen var i skole næste dag!

Senere sagde faderen til en af vore evangelister, der vidnede for ham: »Jeg ved, at det er sandt, hvad du siger om jeres Gud, for vi har selv oplevet det her!«

Hvor er det underfuldt, når Jesus bliver herliggjort!

Så godt som alle hedningerne tror blindt på medicinmændene og giver ofte alt, hvad de ejer og har for et »godt« råd af disse Djævelens håndlangere.

Når vi tænker på de gode forhold i »det lille Danmark«, hvor børnene bliver passet efter de bedste metoder, hvor ingen behøver at gå og sulte eller gå i laser og pjalter, men hvor alle kan få en god skolegang, og hvor der også bliver taget hånd om de syge og de gamle, – ja, da får vi endnu større nød for alle de kære hernede, som lever på livets skyggeside. Vi priser og takker Gud, hver gang vi på den ene eller anden måde har mulighed for at hjælpe dem.

Kære venner! Lad Afrika være vort fælles store bønneemne, så det ord må blive sandhed også her, at

»Lyset skinner i mørket, og mørket får ikke bugt med det!«

DEN BESATTE KVINDE I GURUNGU

En tidlig morgen, vi sad endnu ved morgenkaffen, kom en ung mand på cykel og bad mig om at komme til Gurungu så hurtigt som muligt, da der var en kvinde, som var blevet besat, og hun havde såret nogle af sine børnebørn med knivstik.

Vi bandt straks hans cykel på taget af bilen og kørte af sted. Da vi kom ud til det omtalte sted, var det et frygteligt syn, som mødte os.

Inde i hytten sad den gamle besatte kvinde uden at sige et ord. Moderen og faderen til børnene kom hver bærende med en bylt. Moderen havde den lille sidstfødte baby, som var ca. en måned, rullet ind i et snavset klæde. Jeg pakkede op for at se, hvordan det så ud, og der lå den lille skabning med maven skåret op og indvoldene liggende udenfor. Jeg var meget forbavset over, at barnet stadig var i live. Jeg pakkede forsigtigt den lille ind igen og bad moderen gå i forvejen ud til bilen, som var parkeret et godt stykke derfra ude ved vejen.

Siden tog jeg det andet barn, en lille pige på 7 år, i øjesyn. Hun var også slemt såret af et knivstik i siden. Det var holdt op med at bløde, og nu blev også hun båret ud i bilen.

Der blev kaldt på bedstemoderen, som havde været årsag til ulykken, og efter nogen tid kom hun endelig skamfuld frem i døren. Det var ikke mange ord, jeg fik vekslet med hende ,da hun ikke forstod kiswahili. Men jeg lagde mærke til, at hun gik så mærkeligt og holdt sig i siden og haltede. Efter mange overtalelser fik vi hende endelig til at sige noget, og det kom da frem, at hun også havde forsøgt at tage livet af sig selv, og nu tog hun tøjet væk fra venstre side og viste os et stort sår der fra et knivstik. Manden var lige kommet, da hun havde stukket sig selv, og han havde vristet kniven fra hende.

Så gik turen i fuld fart til Itigi hospital. Vi var klar over, at det ville være for langt at køre til Singida. På hospitalet i Itigi, hvor vi forventede at få hjælp, var lægen ikke hjemme men taget til en anden by, og sygehjælperne formåede kun at give førstehjælp. Så vi var bagefter nødt til at køre til Singida, en tur på ca. 2 timer.

Endnu da vi ankom til Singida, levede det lille barn, men det døde dog om natten. De andre to, den lille 7-års pige og bedstemoderen kunne udskrives fra hospitalet efter ca. ti dages ophold der.

Afrikanerne er stakkels mennesker, som i høj grad trænger til vor hjælp og vor inderlige forbøn!

UVENTET BESØG

Alt gik sin normale gang med travlhed overalt, med møder, skolearbejde, udpostarbejde o. s. v.

Vi glædede os under disse travle forhold over at mærke vennernes store interesse og trofasthed hjemme fra, både i offer og forbøn. Vi fik mange opmuntrende breve, som glædede og inspirerede i arbejdet. De gav os nyt mod, når vi var nede i dalen, og mismodet forsøgte at besejre os. Det var til usigelig opmuntring, at venner trofast stod bag os i alt.

I nogen tid fik vi flere breve fra vor ven og kasserer Erik Nielsen, hvor han spurgte om klimaforholdene herude og om, hvordan rejseforbindelserne var. Han skrev flere gange, at han godt kunne tænke sig at se arbejdet og forholdene hos os, men vi troede kun, det var

spøg og ønsketænkning. At få besøg hjemmefra anså vi for helt umuligt, skønt vi mange gange har tænkt på, at det kunne være dejligt, om nogle af vennerne hjemme kunne være her og se det hele og få brand i deres hjerter for missionens sag.

En dag midt i den daglige travlhed lå der pludselig telegram fra Erik, at han ville komme om et par dage. Vi blev usigelig glade og overraskede. Vi kunne ikke nå at arrangere noget specielt eller forberede noget særligt på den korte tid, så vi måtte bare bede Gud lægge alt til rette, så Erik fik så meget som muligt med af arbejdet på de par uger, han skulle være her. Det var på den måde i særdeleshed et indtryk fra det daglige arbejde på en mission, som han fik med sig hjem, og det var forunderligt, som Gud havde lagt hele hans tur til rette, så han fik oplevet det mest utrolige på den korte tid, han var her.

Vore kære kristne kom til at holde meget af Erik og bad ham om at blive, når han var kommet, og de husker ham endnu i deres bønner og taler tit om ham.

Evangelisterne følte igennem dette besøg, at de nu havde fået mere kontakt med trossøskende i Danmark.

Også naturen og de vilde dyr fik Erik på denne korte tid stiftet bekendtskab med. Når vi var ude på tur, hændte det næsten hver gang, at der kom dyr til syne i skoven, såsom leoparder, giraffer, strudser, aber og meget andet.

Under en overnatning i Singida kom vandremyrerne, Siafu, ind om natten og overfaldt Erik. Det er en art kødædende myrer, som kommer i tusindvis og går lige på. De bider, og når der er mange, kan det godt være temmelig ubehageligt.

Vi kørte en dag ned for at se på arbejdet på wagogosletten, hvor vi ligesom i Itigi kom i forbindelse med den fattigste del af befolkningen her. De er meget primitive og så fattige, at der kun lige kan blive til det daglige udkomme. De går næsten uden tøj og bor i meget dårlige huse.

Vi så på kirkebyggeriet i Kintinku og hilste på evangelisten Nasson og hans familie. Her fik Erik rigtig lært at spise »Ugali« med fingrene. Hvis man gør det, føler afrikanerne sig eet med os. Så selv om det var mærkeligt og fedtet for ham at være med til, så følte han ved dette tarvelige måltid, hvilket fællesskab man kan have med folket her ved at gøre sig til eet med dem.

På tilbagevejen til Itigi kørte vi ned over sletten, gennem en by, som hedder Makasuku, for at vise Erik de store arealer, hvor ingen kender evangeliet om forløsning i Jesus Kristus. Vi standsede da og spurgte en mand om vej. Han spurgte, om vi ikke skulle holde møder, og han sagde: »Her går vi bare og sover og ved ingenting. Kom og fortæl os om Gud!« Det var gribende for os alle at høre om denne længsel, og vi bad siden meget for denne plads, at Gud ville gøre det muligt at udvide arbejdet, så også disse stakkels mennesker fik en chance for at høre det glade budskab.

Vi kunne ikke love manden noget den gang, men Herren har nu gjort det muligt at få vor kære unge evangelist Paulo Izaka derned. Han er selv født der og har stor nød for sin egen stamme. Det var et stort taksigelsesemne, at Paulo kunne komme til Makasuku og vidne om Jesus.

HELTIDSEVANGELISTER

Jeg har nævnet en del af vore kære heltidsevangelister og skal her fortælle jer, hvordan Gud gav os dem.

Der var en del fritidsevangelister, da vi kom til Itigi, men efter godt et års tid blev der mere og mere at gøre, og der kom stadig råb fra nye pladser, hvor folk ønskede at høre om Jesus. Vi behøvede heltidsevangelister! – Men hvor skulle vi få dem fra? Vi syntes ikke, der var nogle emner i menigheden på det tidspunkt, men vi bad inderligt til Herren om selv at oprejse nogle, som ville give sig helt ud i gerningen.

Axel og Klara havde været en tur i Marangu i Nord-Tanzania, og de havde der hilst på en del unge mænd, som var grebet af Herren og ønskede at vidne for andre. Der var bl. a. en evangelist ved navn Emanueli Nzuki. Han kom efter at Axel havde skrevet til ham, og han var en god hjælp for os en kort tid. Han rejste senere med Alfred og Ulla til Singida for at hjælpe dem i det dengang nystartede arbejde der.

Senere fik vi bud fra en missionær, at han havde to unge mænd, William Gurisha og Anaeli, som vi kunne få til at hjælpe os. Vi var meget ivrige efter at få disse to, men hvor skulle vi få løn til dem. Vi gik ind for det i tro til Herren og begyndte at lønne dem af vore egne små midler. Vi var dog helt klar over, at det ikke kunne gå i længden.

Men Gud så i nåde til os. Det varede ikke længe, før vi fik brev fra en søster i Danmark, som skrev, at Gud havde mindet hende om, at hun skulle støtte en heltidsevangelist i Itigi. Nogle dage senere kom et andet brev fra en søster, som havde følt det samme. Så havde vi løn til to unge evangelister. Vi fik da mod på denne fremgangsmåde og så Guds ledelse i det, så vi ansatte broder Nasson, som i lang tid havde været deltidsevangelist på missionsstationen. Han var villig til at rejse ned til Kintinku og arbejde, så vi antog ham i tro til Gud. Kort tid efter kom der hjælp til ham også. Vi var meget opmuntrede over, at Herren på denne måde stadfæstede vore skridt. Vi var i den tid sammen med Klara og Axel Jensen, og vi havde et godt samarbejde. Det var en stor hjælp at kunne stå sammen i bøn og tro for arbejdet og deles om udgifterne. Og Herren stadfæstede stadig gerningen.

Vi kom så i forbindelse med »Indfødt evangelistkasse« ved søster Rina Tvernø, og hver gang søster Tvernø skrev: »Nu har vi løn til en evangelist til,« så havde Gud kaldt en til tjeneste. Erik Nielsens tur herud havde også en stor betydning i den henseende. Han havde set det store behov herude for heltidshjælp, og da han vendte hjem til Danmark, gjorde han en stor indsats for, at andre troende skulle blive interesserede bl. a. i denne vigtige side af missionsarbejdet.

Til vor store glæde kunne vi efter nogen tid indsætte William Gurisha som pastor, og senere Samson Ibuku og Paulo Kintinka som ældstebrødre, det var en stor hjælp i menighedsarbejdet.

I januar 1967 havde vi ialt 12 heltidsevangelister, som alle var lønnet fra Danmark. Ære være Jesus!

Hvordan kunne vi se, om disse unge mænd var kvalificerede?

Det hændte ofte, at en ung mand kom til os og fortalte om, at han følte kald til at gå ud og vidne som heltidsevangelist.

Vi gik dog forsigtigt til værks, og hvor vi kunne se, at der virkelig var nød for sjælene bagved, ansatte vi dem som hjælpeevangelister på en prøvetid på tre måneder eller mere. Og på denne måde viste det sig hurtigt, hvem der virkelig havde Herrens kald til tjeneste.

For eksempel, da vi skulle have løn til Samson, sagde vi til ham, at han selv skulle være med til at bede Gud om, at der skulle komme underhold til ham. Han havde da arbejdet i lang tid uden løn. Det var en stor nød for ham at komme helt ud i gerningen, og efter nogen tid ordnede det sig også med løn til ham, så han kunne blive heltidsevangelist. På denne måde gik det den ene gang efter den anden. Gud har selv omsorg for sit værk!

Fra hjemkomsten i juni 1967.

Hjertelig tak for den fine modtagelse vi fik fra første øjeblik .... og for al den venlighed, vi møder.

Missionærfamilien i efteråret 1967. – Lille Lena blev født i Afrika i juli 1966.

Det hændte også, at de, som følte sig kaldede, endnu ikke havde modtaget en dåb i Helligånden. De blev da opfordrede til af hele deres hjerte at bede til Jesus om dette, og flere af dem blev mødt af Herren på ganske kort tid. Ofte kommer disse unge evangelister ud i svære prøvelser, når de giver sig ud i evangeliets tjeneste. De gamle i deres stamme er ofte imod en sådan beslutning, og de kan betale troldmændene for at gøre ondt, så evangelisten kan falde fra og komme tilbage til den gamle hedenske overtro. Derfor er det ligeså nødvendigt for disse kære unge, som for os europæere, at modtage Helligåndens kraft.

Den unge afrikanske evangelist har en helt anden baggrund end vi og har hårde kampe for at stå fast i troen. De bliver jo frelst lige ud af det mørkeste hedenskab, så bare dette at gå rent og pænt klædt hver dag og være et forbillede i hele sin vandel for de andre kristne og for hedningerne, er noget helt fremmed for ham. Det er noget helt nyt at skulle praktisere den kristne tro og tænke først på sin næste og elske ham som sig selv. Det kan være svært, da de jo er oplærte i at tænke først på sig selv og sine allernærmeste. I nød og sygdom er de ikke vant til at tage sig ret meget nær, hvordan andre har det. De er oplært til at respektere de ældste i landsbyen samt frygte medicin- og troldmænd og adlyde disse, og de er, længe efter at være blevet frelste, ofte fulde af overtro i deres hjerter.

Men vi har set, at der ved Helligåndens dåb er fuld forløsning, og at al frygt da forsvinder ud af hjerterne. De går da frimodige til deres egne og fortæller om, hvad de har oplevet, og om, hvordan de nu har fået fred i hjertet.

Lad disse kære unge være vort fælles store bønneemne!!

AFSLUTNING

Det er vort store ønske, at linierne i denne bog må være medvirkende til, at en eller anden må blive inspireret og i sit hjerte føle Herrens kald til heltidstjeneste.

Der er tre ord fra Bibelen, som altid går igen i en missionærs liv. Disse tre ord gælder også dig, om du går ud på løfterne.

Først lyder Jesu befaling: »Gå ud i alverden! –« Det er en himmelsk ordre, og der er ingen grænser for, hvor langt vi skal gå.

Det andet ord: »Han er med alle dage!« er det ord, man daglig klynger sig til herude på høstmarken. Det giver sådan en tryg fornemmelse, når man står midt i problemerne og ikke ser nogen udvej. Det er vor redningsplanke: Vi er ikke alene, Jesus er med, det har han lovet!

Det tredie ord: »Trofast er Han, som kaldte os, Han vil også gøre det. Med dette ord tør man gå ud på løfterne, også når det ser helt håbløst ud. Han er trofast, det kan vi sige af hele hjertet efter en periode her i Afrika.

Det er alvorlige ord, netop i vor tid, hvor det mere end nogensinde gælder om, at vi går ud med evangeliet, og om DU ikke kan gå ud, så er der et fjerde ord til dig: »Bed Høstens Herre sende arbejdere ud til sin høst!« Vi har set de store behov her, og vi ved, at der er lige så store behov over hele kloden, og vi må råbe til Jesus om at vække unge og ældre til tjeneste i denne sidste tid ,inden Jesus kommer.

Vi har oplevet i tiden her i Tanzania, at Gud har været trofast, men vi har også oplevet, at venners forbøn betyder utroligt meget og kan bære igennem vanskelige tider.

Vi vil derfor opfordre læserne til af hele hjertet af omslutte alt missionarbejde med offer og forbøn.

Det ord om, at Herren er trofast, gælder os alle, og om du nu siger JA i dit hjerte til at gå ud i alverden med evangeliet, gælder dette løfte i særdeleshed dig personligt! Herren er med dem, der sætter deres lid til Ham, og Han står fast ved sit ord til evig tid!

TROFAST ER HAN, SOM KALDTE!